Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

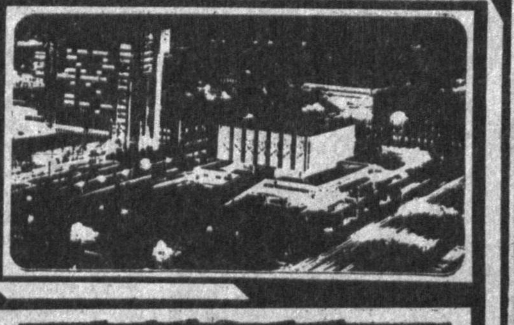

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 231 (7. 920) ◆ 1991 йил ◆ 29 ноябрь, жума ◆ Нархи 8 тийин

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ 28 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг мажлиси бўлди. Унда республика Президенти сайлови ҳамда давлат мустақиллиги тўғрисидаги референдумни ўтказиш, Олий Кенгашнинг саккизинчи сессияси якунларини чиқариш ва навбатдаги сессияга тайёргарлик кўриш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

⊙ Сирдарё вилоятининг Оқ олтин райони марказида, Сардоба қишлоғида «Тошкентқоттон» бирлашмаси билан Италиянинг «Карэро» фирмаси қўшма тикувчилик корхонасини ташкил этди. Бу ерда ёшлар орасида ҳам, катта ёшдаги кишилар ўртасида ҳам кенг тарқалган жинси тикилади.

⊙ Бухоро вилоятидаги «Амударё» давлат хўжалиги аҳолиси энди ўзи етиштирган гуручдан палов дамлайди. Хўжаликда шоли етиштиришни ўзлаштириб олишди.

⊙ Фарғона давлат дорилфунуни ташкил топганига 60 йил тўлди. Ана шу муносабат билан бу ерда тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

ИТТИФОҚДА

⊙ СССР Президенти СССР Давлат Кенгашининг Озарбайжон ва Арманистон Президентлари иштирокида бўлиб ўтган мажлисини Тоғли Қорабоғ мухтор вилояти теварагидаги можарони ҳал этишда бурилиш нуқтаси деб атади.

⊙ Жанубий Осетия ахборот комитети матбуот марказида бу мухтор вилоятдаги ижтимоий-сиёсий вазиятга ташвишли сукунат, деб баҳо берилди.

⊙ 2 декабрдан бошлаб ҳар бир москвалик ўзининг турар жойини бепул расмийлаштириши мумкин. Турар жой майдонларини хусусийлаштириш бошқармасининг бошлиғи Н. Маслов матбуот конференциясида журналистларга ана шу ҳақда хабар берди.

⊙ СССР Олий суди қарийб саккиз йилдан буён қамоқда сақланаётган Аҳмаджон Одиловнинг ишини кўришни Тошкентга кўчиришга қарор қилди.

⊙ Қирғизистоннинг Ўш вилоятидаги комендантлик соати бекор қилинди.

ХОРИЖДА

⊙ Латвия парламенти 1940 йилгача Латвия фуқароси бўлган барча муҳожирлар ва улар авлодларининг Латвия Республикаси фуқаролигини тиклади.

⊙ Ливия Литва, Латвия ва Эстониянинг мустақиллигини тан олди ва улар билан дипломатик муносабатлар ўрнатишга тайёр эканлигини билдирди.

⊙ Афсонавий футбол қироли Пеле таниқли америкалик баскетболчи Жонсон изидан бориб ўзини Бразилияда ОИТСга қарши курашга бағишлашга қарор қилганлигини айтди.

---

29 декабрь—Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Тошкент шаҳар ҳокими сайловлари, Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш куни

ОПА-СИНГИЛЛАР ҲАМ МАЪҚУЛЛАШДИ

СОБИР Раҳимов районидаги 58 та маҳаллада яшовчи хотин-қизлар ҳамда талабалар шаҳарчасидаги олийгоҳларда таҳсил олаётган қизларнинг вакиллари иштирокида Беруний маҳалласи клубида митинг бўлди. Митинг Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига Ислом Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга бағишланди.

Биринчи бўлиб сўзга чиққан Беруний маҳалласи хотин-қизлар кенгашининг раиси, тарих илмлари номзод Назирахон Райимова Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги Қонунга мувофиқ Республика Олий Кенгаши Раёсатининг қарори билан шу йил 29 декабрда Президент умумхалқ сайлови ҳамда Ўзбекистон давлат мустақиллиги хусусидаги референдум ўтказилажагини баён этди. У Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг пленумида Ислом Каримов республика Президентлигига номзод этиб кўрсатилганлигини таъкидлади ҳамда тўплангранларни ана шу номзодни қўллаб-қувватлашга чақирди.

Район хотин-қизлар кенгашининг раиси Раънохон Раҳимбекова республика турмушида, унинг мустақиллигини мустаҳкамлашда, ижтимоий кучларни жипслаштиришда, халқ фаровонлигини яхшилашда, вазиятни барқарорлаштиришда ва айниқса кам даромадли, кўп болали оилаларга моддий ёрдам кўрсатишда Ислом Каримов олиб бораётган сиёсат жуда мақбул эканлигини уқтириб, у республика Президентлигига муносиб номзод эканлигига хайрихоҳлик билдирди.

Чиғатой, Мирза Ғолиб, Охунбобоев номли маҳаллалар хотин-қизлар кенгашларининг раислари Файзихон Иброҳимова, Кимёхон Усмонова, Флорахон Расулова ҳамда бошқа сўзга чиққан опа-сингиллар ҳозирги Президентимизнинг иқтисодий-ижтимоий масалаларни ҳал этишдаги қатъиятини алоҳида таъкидлаб, сайловда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши пленумида кўрсатилган номзод учун овоз беражакларини баён этдилар.

Адиба ҒОЙИБОВА.

В. П. Чкалов номидаги самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида жуда кўплаб иқтидорли ёшлар меҳнат қилишади. Улар орасида йиғув цехининг О. Волкорез бошчилик қилаётган бригадаси аъзолари алоҳида ажралиб туради.

СУРАТДА: шу бригаданинг бир гуруҳ аъзоларидан — (чапдан-ўнгга) В. Каменков, бригадир О. Волкорез, Б. Ломакин, Д. Косов, В. Шербаковлар.

Рустам Шарипов сурати.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ РЕФЕРЕНДУМИНИ ЎТКАЗУВЧИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ОКРУГ САЙЛОВ КОМИССИЯСИ

Раис

Миржалилов Адҳам Жалилович — В. И. Ленин номли Тошкент метрополитенининг бошлиғи.

Раис ўринбосари

Юсупов Зокиржон Мирзааҳмедович — подшипник-ремонт заводининг директори.

Котиб

Маҳсудова Ҳаёт Саидаҳроровна — Тошкент техника дорилфунуни катта ўқитувчиси.

Комиссия аъзолари:

Алиев Акбар Усмонович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси астрономия илмгоҳи директорининг ўринбосари.

Бакирова Лимара Юсуповна — республика олимпиа заҳиралари билим юртининг муаллими.

Медведева Галина Павловна — «Учқун» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба уюшмаси комитетининг раиси.

Петров Владимир Михайлович — «Прогресс» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ёрдамчиси.

Степаненко Юрий Иванович — «Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси токарлар бригадири.

Собиржонов Маҳамаджон Рауфжонович — Тошкент темир йўл транспорти техникуми сиртқи таълим бўлимининг мудири.

Турсунова Азиза Акрамовна — Крупская номли санаторийнинг бош врачи.

Фахриддинов Фазлиддин Фахриддинович — Тошкент ўрмон хўжалиги директори.

Йўлдошев Абдулла Темирович — 12-автосарой ҳайдовчиси.

Пўлатова Мавлуда Юсуповна — почта алоқаси ва матбуот тарқатиш кадрлар бўлимининг бошлиғи.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

АЗИЗ Ислом Абдуғаниевич!

Тошкент шаҳар маҳаллалар кенгаши ўзининг шу йил 23 ноябрь куни бўлиб ўтган мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига Сизнинг номзодингизни якдиллик билан қўллаб-қувватлади.

Биз учун республика Президенти лавозимини ким эгаллаши жуда катта аҳамиятга эгадир. Шу боисдан биз халқ билан ҳамнафас бўлган, унинг орзу-умидларини юзага чиқарадиган ва миллий мустақиллик учун астойдил курашадиган арбобнинг Президент бўлишини истаймиз. Шуни ҳам таъкидлаб ўтмоқчимизки, республика Президенти этиб сайланадиган киши шаҳримиз маҳаллаларининг янада обод ва бадавлат бўлишига қўлидан келган ҳамма ёрдамни бериши керак. Сиз эса ана шу талабларга ўзингизнинг амалий фаолиятингиз билан жавоб берадиган, шу юксак лавозимга лойиқ бўлган давлат арбобисиз. Биз Сиз учун 29 декабрда бўладиган сайловда якдиллик билан овоз берамиз.

Қ. ФОЗИЛХЎЖАЕВ, Қ. МИРАБЗАЛОВ, Н. ЗУКУРОВ, М. МАННОПОВ, У. МАҲКАМОВ, К. КОМИЛОВ, У. ОРИПОВ, А. ҲИДОЯТОВ, А. ОРТИҚОВ ва бошқалар.

Жами 16 имзо.

ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИНИНГ ЯНГИ РАҲБАРЛАРИ

28 ноябрь куни Тошкентда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси қурултойининг иккинчи босқичи бўлиб ўтди. Маълумки, қурултойнинг октябрь ойи охирида бўлиб ўтган биринчи босқичида бир қанча масалалар, жумладан, ташкилий масала ҳал қилинмай қолган эди. Шу масала иккинчи босқичнинг кун тартибига қўйилди.

Республика Ёзувчилар уюшмасининг янги раҳбарлари сайланди. Делегатлар кўпчилигининг таклифига биноан **Одил Ёқубов** ижодий уюшманинг фахрий раиси этиб сайланди. 53 ёшли шоир **Жамол Камол** Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг биринчи котиби этиб сайланди, у илгари таржима маркази директорининг ўринбосари лавозимида ишлаган эди. **Шоир Абдусаид Кўчимов, шоира Гулчеҳра Нуриллаева, шоир Мирпўлат Мирзаев** унинг ўринбосарлари этиб сайландилар.

Қурултой кенгаш ва ҳайъат тузиш тўғрисида олдин қабул қилинган қарорни бекор қилди. Эндиликда пленумлар ўрнига ёзувчиларнинг йиллик конференцияларини ўтказиш кўзда тутилди.

Эльмира ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

Бизнинг суҳбат

БОШҚАЧА ЙЎЛНИНГ ЎЗИ ЙЎҚ

⊙ Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг шаҳар ташкилоти шаклланишининг мураккаб ташкилий даврини бошидан кечирмоқда. Мамлакатимиз ва республикамизнинг сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ҳаётида вужудга келган аҳвол Ўзбекистон Халқ демократик партияси ўзбекистонликлар дуч келган кўплаб муаммоларни ҳал этишга фаол киришишга ундамоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистон ХДПси Тошкент шаҳар ташкилоти олдида қандай вазифалар турибди? Мухбиримиз Ўзбекистон Халқ демократик партияси шаҳар Кенгашининг биринчи котиби Х. М. АБДУРАИМОВдан ана шу ҳақда сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Ҳотам Маҳкамович, ҳал этилиши зарур бўлган қандай муаммони биринчи ўринга қўйган бўлардингиз?

— Айниқса иқтисодиёт ва ижтимоий соҳада муаммолар кўп. Уларни бирма-бир санаб ўтишнинг ҳожати бўлмаса керак, деб ўйлайман. Уларни тошкентликларнинг ўзлари яхши ҳис қилмоқдалар. Аммо, менимча, Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган турли партия ва ҳаракатлар билан келишилмаса, бу муаммоларнинг ечимини топиш амри маҳолдир.

Ҳозирги шароитда сиёсат йўлидаги сиёсат, кураш йўлидаги кураш энг ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин. Бугунги кунда қайси бир партия истаган шиорлар билан ҳокимиятни қўлга олмасин, у барибир қисқа фурсат ичида турмушни яхшилай олмайди. Чунки, Ўзбекистон бутун ер юзидан узиб қўйилган орол эмас, балки бошқа республикаларнинг иқтисодиёти билан чамбарчас боғлангандир.

Биз буни яхши англаймиз. Шу боисдан ҳозир айниқса бозорга ўтиш даврини эътиборга олган ҳолда республикамиздаги турли сиёсий кучлар билан битимга келиб, ҳамкорлик ўрнатиш зарур деб ҳисоблаймиз. Биз бунга тайёрмиз ҳамда қийин вазиятдан чиқиш юзасидан биргаликда ҳаракат қилиш борасидаги исталган таклифларни кўриб чиқамиз. Гапбозлик, сиёсий талаблар ва митинглар билан ҳаётни яхшилаб бўлмаслигини тушуниш вақти келди, бунинг учун истакнинг ўзи камлик қилади.

Биргина хусусийлаштиришни олиб кўрайлик. Бу долзарб масала бўлиб, ҳал этишда шошилмаслик зарур. Мамлакатимизнинг бир қанча минтақаларида хусусийлаштиришни одатдаги «Бажарамиз!» шиори остида амалга оширишга киришилди. Бу тадбир талайгина саволлар, муаммолар, тушунмовчиликлар ва аҳолининг муайян норозилигига сабаб бўлдики, оқибатда ушбу керакли ва муҳим ташаббус кўпгина одамларнинг кўз ўнгида йўққа чиқарилди. Масалан, ҳар бир меҳнатчининг хусусийлаштирилаётган мулкдаги улушини қандай қилиб холис белгилаш мумкин? Тенглаштиришдан қочиш учун кўплаб омилларни ҳам ҳисобга олиш керак. Айтайлик, битта ишчининг иш стажи 50 йил, иккинчисиники эса 2 йил. Шундай бўлса-да, иккинчи ишчининг малакаси анча юқори. Хўш, бундай ҳолда қандай йўл тутиш зарур? Бир корхонада ишловчи ихтирочига қиёслаганда цех бошлиғининг улушини, уларнинг манфаатига зид бўлмаган ҳолда қай тарзда тўғри белгиласа бўлади? Шифокорлар, ўқитувчилар ва ҳайдовчиларнинг улушлариничи?

Шу боисдан кейинчалик қийинчиликларга дуч келмаслик учун дастлаб барча масалаларни амалий жиҳатдан ҳал қилишни кўзда тутяпмиз. Ҳақиқатан ҳам, бозор шароитига муваффақиятли ўтишдан манфаатдор бўлганларнинг ушбу тадбирда иштирок этишларини истар эдик.

— Келгусида турли сиёсий кучлар билан қай йўсинда ҳамкорлик қилиш кўзда тутилмоқда? Бинобарин, собиқ Ўзбекистон Компартияси ҳам ўз мухолифларини ҳамкорлик қилишга даъват этганди, бироқ сезиларли ютуқларга эришмади...

— Бир вақтлар Компартия билан «Бирлик» ҳаракати ўртасида амалий алоқаларни йўлга қўйиш имконияти бой берилганди. Менимча, ўшанда республикамизни янада ривожлантириш юзасидан уларнинг нуқтаи назарлари ва қарашлари бир хил эди. Бунда мулоқот, мулоқот бўлганда ҳам иккала томоннинг битимга келиниши имконини берадиган мулоқот зарур эди. Афсуски, бундай бўлмади.

— Илгари Ўзбекистон Компартиясининг шаҳар комитетида ишлаган кезларингизда ўша пайтдаги норасмий ташкилотлар билан алоқаларни йўлга қўйишга уринган эдингиз чоғи?

— Тўғри, шундай бўлганди. Доимо, ҳар қандай қарама қаршилик одамларга фойда келтирмайди, деб ҳисоблаганман ва шундай ҳисоблайвераман. Шу боис норасмийларнинг мақсадларини англаб етишга ҳаракат қилган ҳолда улар билан алоқа боғлашга интилдим. Бироқ, ўша пайтда бу нарса рағбатлантирилмасди, айримларда норозилик ва шубҳа ҳам уйғотганди. Ким билади дейсиз, эҳтимол ўшанда ўртамиздаги мулоқот фойда келтириб, республикамизнинг ижтимоий ҳаёти тубдан ўзгарган бўлармиди.

— Ҳотам Маҳкамович, фурсатдан фойдаланиб, республикамиз Компартияси нега сиёсий минбарни тарк этганлиги тўғрисидаги фикрингизни билмоқчи эдим. Умуман, мамлакат бўйича Компартияга нисбатан муайян муносабат юзага келганлиги учунгина шундай қилиндими?

— Бу — анча мураккаб масала. Биргина менда эмас, балки партия комитетларининг аксарият ходимларида 1989 йилнинг ўрталарига келиб КПСС ва республика Компартияси фаолиятининг кўпгина жиҳатлари юзасидан танқидий муносабатлар юзага келди. Лекин кўп ўтмай, яъни шу йилнинг охири ва 1990 йилнинг бошларида яна ўзгара бошлади. Компартияда мавжуд шароитларни инобатга олган ҳолда қайта қуришга йўналтирилган демократиялаш жараёни ва аниқ ҳаракатлар авж олди. Компартия ташаббуси билан қўлланилган қатор чоралар, масалан, ер участкаларини тақсимлаш, кам таъминланган аҳоли қатламини ҳимоя қилиш натижасида Компартиянинг обрў-эътибори ортди, у ўз фаолиятида халқ режаларига таяна бошлади. Айнан халқ режалари партия режаларига айланди, ўн йилликлар давомида бўлганидек бунинг акси бўлмади.

Шу билан бирга Ўзбекистон Компартияси мустақил ташкилот сифатида рўйхатдан ўтгач, КПСС Марказий Комитети Инструкциясида кўрсатилганидан фарқли ўлароқ эркин сиёсат юргиза бошлади.

Ҳаёт заруратининг ўзи сийқаси чиққан мафкурадан воз кечишни талаб қилди. Бирор мақсадларга йўналтирилган дастурлар кутилган натижани бермади. Ҳатто КПССнинг «тугатилиши»ни тезлаштирган август ойидаги давлат тўнтариши содир бўлмаган тақдирда ҳам барибир эртами, кечми Компартияни турмуш талабларига жавоб берадиган даражада янгитдан қайта қуриш лозим бўлиб қолган эди.

— Сиз ўз ишингизда Компартия тажрибасига суянаяпсизми ёки барчасини янгитдан бошлаяпсизми?

— Бу саволга бир ёқлама жавоб бериш қийин. Ўзбекистон ХДПси давлат тузилишига кирмайдиган собиқ Компартиядан фарқли ўлароқ ўз фаолиятини ўзгача асосда қураётган янги партиядир. Аммо бу — Компартия ўн йилликлар, давомида тўплаган ва кўпчилик томонидан маъқулланган илғор тажрибалардан воз кечиш дегани эмас. Энг муҳими — Компартияни мушкул аҳволга солиб қўйган хатолар ва оғишларнинг қайтарилишига йўл қўймасликдир.

Масалан, Компартиянинг кўплаб бошланғич ташкилотлари ишлаб чиқаришда ҳам, турар жойларда ҳам самарали ишларни олиб боришди. Бу эса бугунги кунда асқотиши мумкин. Фаолиятимизнинг кўпроқ маҳалла ва мавзеларда яшаётганлар билан ишлашга қаратамиз, расмиятчилик, бошбошдоқликдан воз кечиб, қийин шароитларда одамлар турмушини яхшилашга мўлжалланган амалий ишларга суянамиз.

Бунга эришиш эса осон эмас: кўплаб бошланғич ташкилотларимиз энди тузиляпти, тажриба, куч ва маблағ етишмайди. Лекин бошқача йўлнинг ўзи йўқ. Агар аҳоли ўртасида обрў-эътибор қозонмоқчи бўлсак, биз учун ҳар бир киши манфаати ҳар қандай нарсадан устун эканлигини, миллий вазиятни барқарорлаштиришни амалда исботламоғимиз зарур. Бусиз юзага келган ижтимоий-иқтисодий муаммоларни муваффақиятли ҳал этиш, барча тошкентликлар турмуш тарзини яхшилаш амри маҳол.

Бу ерда, яна қайтариб айтаман, қарама-қаршиликдан воз кечганлигимиз шаҳарликлар томонидан қўллаб-қувватланишига умид боғлаяпмиз. Қарама-қаршилик ҳозирги шундай ҳам оғир вазиятни чигаллаштириб юборади. Шу кунларда қийинчиликлардан бўлак бўлашадиган ҳеч нарсамиз йўқлигини айтиб ўтмоқчиман.

Суҳбатимиз сўнггида, имкониятдан фойдаланиб, барча тошкентликларга тинчлик, сиҳат-саломатлик, оилаларида муваффақиятлар, республикамиз ва унинг пойтахтида яшовчиларнинг ўзаро алоқаларида ҳамдўстлик тилаб қоламан.

Суҳбатни Собиржон АКБАРОВ ёзиб олди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Узоқ йиллик ҳалол меҳнатлари, республика машинасозлик саноатини ривожлантиришдаги хизматлари ва жамоат ҳаётидаги фаол иштироки учун қуйидаги ўртоқларга фахрий унвонлар берилсин:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚУРУВЧИ

Саидов Аҳрор Фатхуллаевич — «Промстрой индустрия» бирлашмасининг бош директори.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ХИЗМАТ СОҲАСИ ХОДИМИ

Қодиров Рауф Фаттоҳович — «Орбита-Сервис» бирлашмасининг бош директори.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ.

Алимбоев Абдуманноп Абдураимович — Ўрта Осиё электр аппаратлари бирлашмасининг бош директори.

Антонов Василий Иванович — Ўрта Осиё электр аппаратлари бирлашмаси цехининг бошлиғи.

Иванов Валерий Александрович — «Оникс» бирлашмасининг бош директори.

Эргашев Файзи — «Таштекстильмаш» заводининг слесари.

Исматов Ҳикмат Тоирович — Тошкентдаги «Компрессор» заводининг силлиқловчиси.

Қодиров Фаттоҳ Иброҳимович — «Фотон» бирлашмаси бўлим бошлиғи.

Камолов Шокир Камолович — «Эльбор» бирлашмасининг муҳандиси.

Карлов Владимир Дмитриевич — «Ташсельмаш» заводининг директори.

Маҳкамов Тоҳир Рихсибоевич — «Средазкабель» бирлашмасининг бош директори.

Муҳаммадхўжаев Улуғбек Аҳмедович — «Средазкабель» бирлашмасининг ишчиси.

Немонова Муҳтарам Муталовна — Тошкент асбобсозлик заводининг пармаловчиси.

Попков Юрий Владимирович — «Ўзбекхлопкомаш» бирлашмасининг бош директори.

Раҳматуллаев Файзулла Неъматуллаевич — Тошкент чинни заводининг директори.

Фрошгейзер Владимир Владимирович — «Компрессор» заводининг директори.

Ҳайритдинов Ҳамид Ортиқалиевич — «Средазхиммаш» бирлашмасининг бош муҳандиси.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 27 сентябрь.

Ўрнак кўрсатган машинасозлик ходимларидан катта гуруҳи Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

РЕЖА УДДАЛАНДИ

ШАҲРИМИЗДАГИ 1-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси республикадаги энг йирик саноат корхоналаридан бири ҳисобланади. Бугунги кунда бу ерда уч ярим мингга яқин ишчи меҳнат қилаяпти. Уларнинг унумли меҳнат қилишлари учун корхона томонидан барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Шу сабабли жамоа белгиланган режаларни ортиғи билан адо этиб келаяпти.

Бирлашмада вазифа кўнгилдагидек уддаланганини айтиб ўтиш зарур. Савдо расталарига 5 миллион 308 минг жуфт пойабзал етказиб берилди.

Ишчилар меҳнат унумдорлигини пасайтирмасликка ҳаракат қилишаётир.

Мажид РАҲИМОВ.

РУС САҲНАСИДА ЎЗБЕКЧА ТОМОША

ТОШКЕНТ рус ёш томошабинлар театрида асосан русча томошалар қўйиларди. Яқинда театр қошидаги «Ҳамдард» гуруҳи аъзолари ташаббуси билан Мольер асари асосида «Зўраки табиб» номли икки пардали комедия саҳналаштирилди.

— Театрнинг ижодий жамоаси бу саҳна асари билан юртимизга бўлган ҳурматларини изҳор этишди, — дейди режиссёр Наби Абдураҳмонов. — Кейин Ўзбекистондаги барча театрларда ўзбекча томоша кўрсатиш учун эҳтиёж туғилди, деб ўйлайман.

Томошадаги асосий ролларни Фотима ва Ҳусан Режаметовлар, Жалол Юсупов, Озод Бекмуродов, Насиба Юсупова, Ойбек Қаюмов ҳамда Инесса Бичковалар ижро этишган. Ушбу жозибали саҳна асарининг мусиқасини Илья Меламед басталаган, саҳнани рассом Дмитрий Мохов безаган.

Илҳом АХРОРОВ.

Муштарийлар учун учрашув

ҲАР КИМНИНГ ЎЗ МАНЗИЛИ БЎЛАДИ

⊙ Ҳаётда ҳар кимнинг ўз тақдири, ўз манзили бўлади. Ўзининг нурли чўққиси уни ҳамиша чорлаб туради. Биров шу манзилга, шу чўққига вақтлироқ етади, биров эса кечроқ. Ана шу чўққи, манзил сари йўл унинг умри мазмуни бўлса керак.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Наби Раҳимов ана шундай мазмунли умр соҳибларидан бири десак хато қилмаймиз. Фикримизни куни кеча етмиш йиллигини нишонлаган олим билан мулоқотимиз ҳам тасдиқлаб турибди.

⊙

— Домла, ҳар бир буюкликнинг ибтидоси ниҳолликдан, болаликдан бошланади. Сизнинг ҳам сермазмун умрингизнинг сарчашмаси — болалик чоғларингиз, ўқувчилик даврингиз ҳақида сўзларингиз билан суҳбатимизни бошласак...

— 1925 йиллар эди ўшанда. Отам Раҳим бобо Муҳамедов 1919 йилда ҳаётдан кўз юмган. Оиланинг ташвиши онам Тожи бибининг зиммасида эди. Аслида ҳамма оналар меҳру муҳаббатли бўлишади, кўп оқила аёл эди онам раҳматли.

Дастлаб эски усулдаги мактабда савод чиқардим. 1928 йилда эса Нўғойқўрғондаги (ҳозир Чилонзор районида) қишлоқ мактабига қатнай бошладим. Кейинроқ «Учқун», Ҳамза номли мактабларда ўқишни давом эттирдим. Бу орада Самарқанд дарвозадаги болалар уйида тарбияландим.

Муаллимларимни ҳозир ҳам эҳтиром билан эслайман. Машҳур ёшлик куйчиси, адибимиз Шотурсун Ғуломовнинг падари бузруквори Турғун қори Ғуломов ажойиб киши эдилар. Нуроний, ҳар бир сўзни мулоҳаза билан гапирадиган бу табаррук инсондан таълим олганим менинг бахтим бўлса керак.

Мактабдошларим билан ҳам фахрланаман. Академик Воҳид Зоҳидов ўшанда 7-синфда ўқирди. Абдулла Холматов эса 4-синфда таҳсил оларди.

1930—1931 йилда Самарқандда зооветеринария институтининг тайёрлов курсларида ўқидим. Лекин ёшим етмагани туфайли тиббий кўрикдан ўтказишмади. Тошкентга қайтиб, ўша йили Карл Маркс номли педагогика техникумига ўқишга кирдим. Бу ердаги устозларимдан ҳам омадим чопган экан. Она тили муаллими Аҳмаджон Илҳомов, рус тили муаллимаси Лидия Дермановская, педагогика муаллими Аъзамхон Рустамовларни ҳам бугун чуқур миннатдорчилик билан эслайман.

Педагогик фаолиятимни 1936 йилда, Юнусободдаги тўлиқсиз ўрта мактабнинг она тили ва адабиёт ўқитувчиси сифатида бошладим. Айни чоқда Тошкент педагогика институтида, сиртдан таҳсилни давом эттирдим.

— Сиз, ҳаётингиздаги ажойиб бир лаҳзани, Усмон Носир, Фитратни кўрганингизни ҳамиша муқаддас билиб хотирлар экансиз...

— О, бўлмасам-чи! 1934 йили Абул Қосим Фирдавсийнинг таваллуд кунига бағишланган кеча бўлиб ўтувди. Ўшанда шоир ҳақида Раҳмат Мажидий, Садриддин Айний, Фитратлар маърузалар қилишди. Ушбу анжуманда мен Усмон Носирни ҳам кўрдим. У ажиб бир ҳарорат билан Фирдавсийнинг Маҳмуд Ғазнавийга бағишланган ҳажвиясини ўқиб берди. Бу учрашув ҳақида Иззат Султон домланинг ахбороти ҳам рўзномаларда босилиб чиққанди.

Ўшанда юрагим тубида бир орзу уйғонган эди: мен ҳам шулар каби эл-халққа фойдам тегадиган киши бўлсайдим. Шукур, орзуим ушалди.

— Айтишларича, сиз форс ва фаранг тилларида ҳам бемалол сўзлаша олар экансиз.

— Агар мен шу буюк тилларни ўрганган бўлсам дастлаб, ёзувчилардан миннатдор бўлишим керак. Бальзакнинг ёки Садриддин Айнийнинг асарларини яратилган она тилида ўқиш қанчалар лаззатли!

1941 йили Москвадан қайтиб, Тошкент Давлат педагогика институтининг рус тили ва адабиёти факультетини тугалладим. Ўзингиз биласиз, уруш бошланган кунлар эди. Мен ҳарбийга чақирилганман. Лекин Совет Армиясида, жанговар ҳолатда бўлсам ҳам, Шарқшунослик институтига йўлланма беришди. Айнан шу ерда мен форс ва фаранг тилларини мукаммал ўргандим. 1944 йилда биринчи тоифали таржимон сифатида институтни тугатдим. Турли ҳарбий қисмларда таржимон бўлиб ишладим. Ниҳоят 1945 йилда эндигина ташкил бўлган Ўзбекистон ташқи ишлар вазирлигига йўлланма олдим.

— Чет элда ҳам дипломат сифатида фаолият кўрсатган экансиз...

— 1947 йилгача Эроннинг Решт шаҳрида СССРнинг Бош консулхонасида ишладим. У ердан қайтгач, бутунлай илмий ишга шўнғидим...

— Муштарийларимизга илмий ишларингиз ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз...

— Адабиётшунос сифатида бир талай илмий мақолалар ёздим. Абу Абдулло Рудакий, Алишер Навоий, Аҳмад Дониш, Ҳамза Ҳакимзода, Садриддин Айний, Ойбек, Ғайратий, Ҳамид Олимжон, Султон Жўра, Комил Яшин, Турсун Тўла, Мирмуҳсин, Қуддус Муҳаммадий сингари маликул каломларнинг ижодини синчиклаб таҳлил қилишга ҳаракат қилдим. Улар вақтли матбуотда ўз вақтида эълон қилинди.

Садриддин Айний ижоди, айниқса, менга жуда яқин ва қадрлидир.

— Илмий-ижодий фаолиятингизда ҳам бу сезилиб туради...

— Ўзи асосий илмий фаолиятим ҳам шу адиб ижодини чуқур ўрганишга бағишланган. «Садриддин Айний», «Садриддин Айний ва миллий-адабий анъаналар» «Садриддин Айний ижодига улуғ адибларнинг таъсири» каби ишларимни санаб ўтмай иложим йўқ.

1955 йил «Садриддин Айнийнинг «Доҳунда» романининг ғоявий-бадиий хусусиятлари» мавзусида номзодлик, кейинроқ, 1972 йилда эса «Садриддин Айний маҳорати» мавзусида докторлик диссертацияларини ёқладим...

То ҳануз Тошкент Давлат Маданият олийгоҳида талабаларга сабоқ бераман. Илмий фаолиятимни бир лаҳза тўхтатганим йўқ...

— Домла, оилангизда сиздан бошқа ҳам адабиётчи бўлса керак?

— Йўқ. Бу борада рафиқам Ҳожияхоним омадлироқ. Ўғилларим Равшанбек, Рустамбек, Мирзоҳид, қизим Умидалар Тошкент давлат алоқа олийгоҳини тамомлашган. Шу олийгоҳда ишлашади. Чамаси оналарининг касби уларга завқлироқ туюлади чоғи. Ҳожияхоним кўп йиллар Ўзбекистон алоқа вазирлигида оддий ходимликдан вазир ўринбосаригача бўлган лавозимларда хизмат қилганда!

— Бизнингча, киши қаерда бўлса ҳам эл-юрт учун фойдали юмуш билан банд бўлса — кифоя. Етмиш йиллик ибратли умр эгаси сифатида «Оқшом» муштарийларига нималар деган бўлардингиз?

— Энг аввало соғлиқ ва сабот ҳар бир кишига ёр бўлсин. «Олим бўлиш осон, одам бўлиш қийин», дейди халқимиз. Ҳар бир олим олижаноб инсону ҳар бир одам зукко олим бўлишини чин дилдан хоҳлардим.

**Суҳбатни
Шарифа МИРЗАЕВА билан
Маҳфуза ҚОРАХЎЖАЕВАлар
ёзиб олишди.**

Тошкент—меҳмонларимиз нигоҳида

КАМАЛАКДЕК СЕРЖИЛО

ТОШКЕНТ азалдан тинчлик ва дўстлик шаҳри сифатида эъзозланиб келинаяпти. Бугунги кунда эса у гўзал ва навқиронлиги билан ҳам кўпчиликнинг эътиборини ўзига тортмоқда. Ҳар куни пойтахтимизга хориж, қардош республикалар ва вилоятлардан минглаб меҳмонлар келиб кетишяпти. Ўз ҳаёти ва меҳнат фаолиятини шаҳримиз билан боғлаганлар ҳам талайгина. Мухбиримиз уларнинг айримларидан ўз фикр ва мулоҳазаларини билдиришини илтимос қилди.

Муҳаммад АББОСХОН, Покистондаги «Табани-корпорейшн» фирмасининг Ўрта Осиё бўйича вакили:

— Хизмат юзасидан кўпгина жойларда бўлиб, ажойиб шаҳарларни кўрганман. Тошкентни энг сўлим гўшалар қаторига қўшгим келади. Сабаби, архитектураси замонавий, диққатга сазовор жойлари жуда кўп.

Табиийки, келгусида мустақил давлатнинг пойтахти бўлгани учун унинг хорижий юртлар билан алоқаси янада мустаҳкамланиб боради. Шу боис чет элдан келадиган сайёҳлар, ишбилармонларнинг ҳам оқими кенгаяди. Бунинг учун эса аввало эътиборни меҳмонларга ва тайёрагоҳни замонавий асосда ташкил этишга қаратиш керак.

Гул ЖАМИЛА, «Тошинтерм» Совет-Хитой қўшма корхонаси ишчиси:

— Менинг Хитойдан келганимга ҳали кўп бўлгани йўқ. Шунга қарамасдан шаҳарнинг деярли ҳамма диққатга сазовор жойлари билан танишиб чиқдим. Даҳалар кўркам, серфайз. Пиёда айланиб чарчамайсан киши. Қувончлиси, мен бу ерда кўплаб дугоналар орттирдим.

Муҳаммад ал-ХОДА (африкалик), Тошкент меъморчилик ва қурилиш олийгоҳи талабаси:

— Шу ерда яшаб, ўқиётганимга тўрт йилдан ошди. Бу давр ичида Тошкент мен учун худди туғилиб ўсган шаҳримдек қадрдон бўлиб қолди. Ўзбек урф-одатлари, маънавий қадриятларига тасаннолар айтса бўлади.

Александр БАЛАНЕЦКИЙ (Беларусь Республикаси):

— Ҳайдовчиман. Касбим туфайли кўпгина шаҳарларни кўришга муяссар бўлдим. Ўзбекистонга ҳам тез-тез келиб тураман. Тан олиш керак, Тошкент қиёфаси кейинги 10-15 йил ичида жуда ўзгарди. Бозорлардаги тўкинчилик эътиборни тортади. Истаган нарсани харид қилишингиз мумкин. Тўғри, бозор иқтисодиётининг таъсири бу ерда ҳам сезилаяпти. Аммо меҳнаткаш халқ қадоқ қўллари билан бунёд этган ноз-неъматлардан татиб кўрган киши улар нақадар ширин-шакарлигига тан бермай иложи йўқ.

Камолиддин ЭРГАШЕВ, Фарғонадаги қурилиш жамоаларидан бирининг етакчиси:

— Бу йил Тошкент оламшумул воқеанинг гувоҳи бўлди. Ҳазрат Алишер Навоийнинг 550 йиллик тўйининг нишонланиши ва миллий боғ очилгани кўнглимизда ифтихор туйғуларини уйғотди. Пойтахтга ҳар келганимда унинг ҳусн-жамолига боқиб асло тўймайман. Беихтиёр, доим гуллаб-яшнайвер, ажойиб диёр, дегим келади.

**Меҳмонларнинг дил сўзларини
Муҳиддин БОЗОРОВ ёзиб олди.**

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

⊙ ҚОҒОЗ. Уни хитойлар кашф этишган. Қоғоз ишлашда бамбук толаси, баъзи бир ўтлар ва эски латта-путталардан хомашё сифатида фойдаланганлар. Улар бу хомашёни тош ўғирга солиб, сув билан аралаштириб, бўтқа ҳолига келтириб янчишган. Бамбук таёқлари ва ипак иплардан ишланган тешик-тешик, яъни тагги катакли рамкадан иборат қолипга бироз бўтқа солиб, намат каби яхлит ҳолга келсин учун, уни турли томонга силкитганлар. Сув оқиб тушгач, катакли тўр устида ҳўл, хом қоғоз варағи ўтириб қолган. Уни эҳтиётлик билан тўрдан олиб, офтобда қуритишган.

⊙ БОСМАХОНА. Москвада биринчи босмахона Иван IV замонида қурилди. Босмахонани тузиш иши Иван Фёдоров билан унинг дўсти Пётр Мстиславецга топширилган. Иван Фёдоров металл қуйишни билар, ўзи ҳам дурадгор, ҳам сувоқчи, ҳам муқовасоз эди. У босма станокларини ўзи қурди, ўзи ҳарфларнинг қолипларини қуйди, терди ва матбаа хатоларини тузатди. Ниҳоят, ўн йилдан кейин 1563 йилга келиб «Авлиёларнинг ишлари» деб номланган биринчи китобни чиқаришга киришдилар.

⊙ ДАФТАР. «Тетрадь» — русча атама бўлмай, балки грекча сўз эканлигини ва «тўртлик» деган маънони англатишини ҳамма ҳам билавермайди. Нега бундай номланишини англаш қийин эмас: дафтар одатда иккига букланган тўрт варақдан ясалган.

⊙ ҚАЛАМ. Мазон деган киши 1826 йилда қалам ясаш учун қолип-машина ўйлаб чиқарган. Шу вақтдан бери бу қаламлар кишилик дунёсига ўн аср мобайнида хизмат қилиб келган қадимги ғоз патини сиқиб чиқариб, тобора кўп ишлатиб келинаяпти.

Самад ШОДМОНОВ тайёрлади.

Турмуш чорраҳаларида

ЖИЯНИНИ ОВУТОЛМАГАН ҚИЗ

АВТОБУСДА одам тирбанд. Ишдан толиқиб, асаблари қақшаб келаётган йўловчиларга бир лаҳза бўлса-да хотиржамлик азиз. Аммо аксига олиб олдинги ўриндиқларнинг бирида ёш боланинг йиғиси бир дам тинмайди. Йигирма ёшлар чамасидаги қиз ҳарчанд уринмасин қўлидаги гўдагини овутолмай хуноб. «Уфф, жим бўлсанг-чи», деб қўяди жаҳл билан.

— Тавба бунчалар жағи очиқ бўлмаса буни! — орқароқда ўтирган аёлнинг овози эшитилди.

Болани қандай овутишни билмаётган қиз эса «ақл ўргатувчи»ларга жовдираганча қараб қўяр, хижолатдан лавлагидек қизариб кетганди.

Бир аёл росмана тутоқиб кетди:

— Ҳой, қанақа онасиз ўзи, болангизни овутсангизчи, йиғлайвериб кўкариб кетди-ку, бечора.

Қиз энди чидаб туролмади.

— Бу менинг болам эмас, жияним, опамнинг ўғли, — деди у йиғламоқдан бери бўлиб.

— Ие, опангиз қаерда?

— Опам... Опам почча билан уришиб уйларига аразлаб кетиб қолдилар. Болани эса қолдириб кетибдилар. Мен уни поччамникидан уйга олиб келяпман.

Бу гал ҳеч ким бир сўз демади. Кўпчиликнинг нигоҳидан ҳайрат аралаш ғазаб ифодасини илғаб олса бўларди: «Қандайин она экан у, гўдагини бўзлатиб қўйган».

Мени эса мутлақо ўзга ўйлар чулғаб олган эди. Инсон туғилиб ўсган хонадонидан олислаб кетгудек бўлса, бир кун ўтар-ўтмас соғинади, қайтгиси келади, безовта бўла бошлайди.

Ҳа, инсон кўп нарсага кўникади. Ҳалиги йиғлаётган гўдак ҳам вақт ўтган сайин онасиз яшашга ўрганиши мумкин. Аммо кўнгли ўксиши аниқ. Меҳр кўзда, деб бежиз айтишмаган-ку. Менимча у нафақат кўзда, балки сўзда, нафасда, кафтнинг тафтида ҳамдир. Ҳаётда эса нималар бўлмайди дейсиз. Ёлғизликка ўрганиб қолган бола бир куни ўсиб улғаяр, тақдир тақозоси билан онасидан маълум вақтга узоқлашар. Ана ўшанда уни зор-интизор кутаётган волидасини бот-бот эслаб туриши, унга томон талпиниши гумонли ҳол. Буни эса қайтар дунё дейдилар. Ваҳоланки, йиғлаётган гўдакни овутиш учун ширинликлар, ўйинчоқлар, қимматбаҳо чиройли кийимлар ёки «олабўжи» деб қўрқитишлару бегоналарнинг танбеҳлари эмас, балки онасининг бир бора бошини силаб кўзларига бир лаҳза меҳрли қароқлар билан тўйиб термулиши кифоя. Ҳаётнинг бу сабоғи баъзи бир оналарни ҳушёрликка чақирармикан?

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

Кўпнинг кенгашига

Яхши қўшиқни ҳамма севади

ХОНАДОНИМИЗДА марҳум дадамизни хотирлаб тўпланган кунимиз суҳбат айланиб келиб, қўшиққа тақалади. Шаккаргуфторлик қизиганидан унинг олтин занжирини давом эттириб, мен даврa қатнашчиларига ўзим қачонлардир ўқиган бир латифани бироз сайқал бериб, айтиб бердим.

Эмишки, Афанди шу бизнинг замонда яшаб ўзини шоирликка урган экан. Кунларнинг бирида Афандини унинг дўсти кўчада шошиб кетаётган ҳолда учратибди. Дўсти Афандидан ҳол-аҳвол сўраб: «Бунча ҳовлиқасан? Соғлиғинг, ишларинг яхшими? Шоир бўлиб кетибсан, деб эшитаман?!» деб сўрабди. Афанди «Дўстим, кечирасан, вақт зиқ, узоқ сўрашиш ҳам ҳозирги бозор иқтисодиётига тўғри келмайди», — дебди. Дўсти: «Нима юмуш билан қаердан қаёққа кетаяпсан?!» — деса, Афанди: «Кеча кечқурунги овқатдан кейин 5 та шеър ёздим. Шулардан иккитасини ошна-оғайни қилиб, иккита рўзномага жойладим. Қолганларининг масаласи енгил. Композитор дўстларим орқали бу 3 та шеъримни қўшиқ қилиб айттираман, дебди.

— Бунақанги ашулаларни одамлар ўчириб қўйишади-ку!—деб гапга аралашди жияним Мирзонодир. Синглим Ҳамида билан Ҳадича луқма ташлашди:

— Ака, нима учун Афанди ўз шеърларини композитор дўстларига топширибди, бастакорларга топширса бўлмасмиди? — дейишди.

— Яқин-яқингача, масалан, мен ҳам бастакор ва композитор бир маъноли сўз, деб юрган эдим, — жавоб бердим мен, — Мен инженер, сен — иқтисодчи, Ҳадича — конструктор, Сожида — ҳисобчи, кеннойинг Осиё — кимёгар ва ҳоказо. Аммо ҳозирги кунда радио ва ойнаижаҳон эшиттиришларидаги гап-сўзларга қулоқ солинса, бу сўзларнинг маъносида сизлардаги саволни келтириб чиқарган фарқ бор бўлиб чиқмоқда.

Бу сўзларнинг маъносидаги фарқ ҳақида тасаввур менда бундан 3 — 4 ой аввал радиода машҳур хонанда Ўринбой Нуралиевнинг суҳбатини тинглаганимда аниқлашди. То шунгача мен, халқ ўзи ёқтирган куйни мақтаб, ёқмаса ёмонлаб «композиторники» деб юради, деган фикрда эдим. Ўринбой Нуралиевнинг радиода айтган сўзларини мен аниқ қилиб, ўша куниёқ қоғозга тушириб қўйдим. Санъатимизда халқ дилидан жой олган бу ҳурматли хонанданинг гапини айтиб берсам, ҳалиги Афандининг гапи ҳам бунинг олдида ҳолва бўлиб қолади.

Ўринбой Нуралиев куюниб шундай деди: «Илгарилари Фарҳод қиёфасида саҳнага чиқсангиз, атрофингиз тоғу тошлар манзараси билан безатилган бўлиб, саҳнанинг ўзиёқ сизни руҳан Фарҳод қиларди-қўярди. Кейинги пайтларда саҳнага чиқсангиз, у ерга бўёқ теккизилган, бу ер ола-була, қисқаси саҳнадаги манзара санъаткорга ҳеч қандай руҳ бағишламайди. Ашула ҳам совуқ чиқади. Биз булар ҳақида саҳнани безовчи рассомларга ўз мулоҳазаларимизни айтсак, улар: «Бу ҳозирги замон абстракт санъати, сиз айтганлар эски усул», — дейишади. Халқ ёқтирган куй-қўшиқларни саҳнага олиб чиқайлик десак композиторлар рағбат кўрсатишмайди. Бастакорлар шу сабаб анча нарида юришади».

Хонандалар билан ҳамкорлик қилолмайдиган композиторлар, абстрактчилар нима учун хизматини қилиш учун ўзлари бел боғлаган халқдан узоқда яшайдилар? Буларга нега ҳеч ким индамайди? — деган саволлар ҳеч хаёлимдан кетмай қолди», — деб гапимни тугатдим.

Ўринбой Нуралиевнинг мулоҳазаларини ҳар ким ўз тушунчалари доирасида анча муҳокама қилдик.

Гап мавзуси театр, қўшиқ, санъат бўлгани учун ҳамма ўз фикрларини айтиб суҳбат қизғин давом этаверди. Шу суҳбатда айтилган яна бир муҳим фикр шу бўлдики, Ҳадича: «Ҳозирги артистларда қандайдир файзу путур камайиб, гап-сўзлари сунъийлашиб кетган деб ўйлайман, — деб қолди. — Ҳозирги артистлар ўз ролларидаги сўзларнигина ёдлашиб, бошқа вақтда адабий тилда кам гаплашишса керак-ки, натижада ойнаижаҳондаги суҳбатларда энг ҳурматли деб ҳисобланган, ҳатто Иттифоқ халқ артисти даражасига эга ёки жумҳуриятимизда отахон ва онахон саналган артистларимиз «томошабин» сўзини «зритель» деб, «саҳналаштирувчи»ни «постановкачи» деб ҳеч тортинмай гапиришаверади. Томошаларга одам келмай қўйди деган гаплар тез-тез гапириладиган, матбуотда ёзиладиган бўлиб қолди. Сабабини топишолмай баъзи раҳбарлар гаранг. Аслида ўша санъат даргоҳларида халқ руҳини қайта тиклаш керак, деб хулоса қилақолишса бўлмайдими?!»

Санъат инсондаги энг олий туйғулардан бўлганлиги учун бу соҳада дил билан тил бирлиги асосий талаб эканлигини ҳаммамиз якдил хулоса қилдик. Санъатга тааллуқли шу кичик оилавий муҳокамаларимизда, тунги мусиқий эшиттирувларини мириқиб тинглашимизни қониқиш билан таъкидладик.

Суҳбатимиз узоқ давом этди. Қани энди ҳамма ерда санъаткору бастакорлар Имомжон Икромов каби талабчан, Ўринбой Нуралиевдек куюнчак бўлишса! Уларни бошқарувчи раҳбарлар эса, маслаҳатга қулоқ солувчи, халқимизнинг дилини ҳис қила олувчи, чин фарзандлар бўлишса! Бастакору композиторларимиз халқимизнинг дилбандлари бўлишса!— деган орзуларимиз ушбу иншода баён қилинди. Балки мен санъатни чуқур билмасман, фикрларим нотўғридир. Лекин яхши қўшиқ, яхши томошани ким севмайди?

Иноят ФАЙЗИЕВ.

ЁШ ИСТЕЪДОДЛАР ДАРГОҲИ

«ИЛҲОМ чашмалари» кўрик-танлови ўқувчилар бадиий ҳаваскорлик жамоалари учун жиддий синов бўлди. Унда пойтахтимизнинг Киров райони кашшофлар уйи ёш истеъдодлари ҳам фаол қатнашиб, яхши натижани қўлга киритдилар.

Чиндан ҳам бу болалар даргоҳида ўқувчи ёшлар ижодкорлиги камолоти йўлида тадбиркорлик билан иш қурилмоқда. Бу ерда 30 дан ортиқ турли тўгарак ишлаб турибди «Илҳом чашмалари» кўрик-танловида ўз ижрочилик маҳоратларини муваффақиятли намойиш қила олган бадиий ҳаваскорлар жамоаси ҳам бугунги кунда самарали изланиб, янги-янги томоша дасталарини тайёрламоқда.

Кашшофлар уйининг миллий амалий санъат бўлимига қарашли тўгаракларга ҳам кўпгина ўқувчи аъзо. «Болалар ижодиёти» кўргазмасида бу тўгаракларда тайёрланган талайгина экспонатлар намойиш қилинди. Шулардан бир нечтаси кўргазманинг диплом ва ёрлиқларига сазовор бўлди.

Бу ерда болалар ижоди марказини ташкил этиш ҳам кўзда тутилди.

Акбар АЛИЕВ.

**Фуқаро авиацияси бошқармасига қарашли 243-завод меҳнаткашлари томонидан таъмирланаётган тайёралар мамлакатимизнинг турли чеккаларида йўловчиларнинг ҳожатини чиқармоқда.
СУРАТДА: корхона цехларидан бирида.
Рустам Шарипов сурати.**

Маънавий қадриятларимиз

ҲАЙФ, СЕНДЕК ЎҒИЛГА

СОБИРНИНГ кўзлари қизариб кетган, гандираклаб, оёқда зўрға турарди. У онасидан машинанинг калитини сўради.

— Мастсан-ку, болам, — деди она ўғлини уйга олиб киришга уриниб, — бирпас ётиб дамингни олсанг, ўзингга келиб қоласан.

— Калитни беринг деяпман, она! — Собирнинг овози титраб чиқди. — Оғайниларим билан ваъдалашиб қўйганман, боришим керак.

— Қўйсангчи энди, бирор фалокатни бошламоқчимисан? Бундай аҳволда сени ҳеч қаерга юбормайман.

—Бермайсизми ҳали... — Собир мункайиб бораётган онасининг қўлидан юлқиниб чиқиб, уни итариб юборди. — Мана сизга!

Шўрлик кампирнинг нима жони бор. Асфальтга юз тубан йиқилди. Инқиллаб ўрнидан тураётган эди, Собир эътибор ҳам бермай, ҳақорат қилганча нари кетди. Қаёқдандир қўшни Олимжон ака пайдо бўлиб, бу воқеадан огоҳ бўлди.

Собирнинг онасига биринчи марта қўрслик қилиши эмас. Шу сабабли қўни-қўшнилар, маҳалла аъзолари маслаҳатлашиб, тегишли жойга хат ёзишди. Собирга маъмурий жазо қўлланиб, 300 сўм жарима солинди.

300 сўм... Ҳақоратланган, барча орзу-умидлари чилпарчин бўлган онанинг қадр-қиммати ана шундай баҳоланган эди. Миллий қадриятларимизга кўра эса она энг мўътабар ва табаррук зот ҳисобланади, волидаи муҳтарама дея эъзозланади. Шундай экан, ўғлининг унга қўл кўтариши фожиа эмасми?

Республика ҳарбий комиссари Владимир Маҳмудовнинг бир суҳбат чоғида шундай дегани ёдимда:

— Биласизми, ўзбек оилаларида ука акага, ўғил ота ёки онага қўл кўтармайди. Мана шу жиҳат биздаги тартиб-интизомнинг мустаҳкам эканлигида катта аҳамият касб этаяпти.

Оқилона фикр. Аммо орамизда юқоридагига ўхшаш қадриятларимиз, ота-боболаримиздан расм бўлиб келаётган удумларимизни менсимайдиган, ҳатто оёқ ости қилувчилар топилиб туради. Ана шундай шахсларга нисбатан аёвсиз бўлиш кераккa ўхшайди.

Эътиборли томони шундаки, оилада қандай хунук воқеа рўй бермасин, оналаримиз беркитишга, кўчага олиб чиқмасликка ҳаракат қиладилар. Улар дилозор, қалби кемтик фарзандининг қилмишларини ҳам унутиб юборишга қодир. Шоир ёзганидек, марҳума ўз ўғлининг тушига кириб, ёстиғи остидан пул олиб бергани ёки бир ривоятда ўғил она юрагини юлиб олиб севгилисига олиб кетаётганда қоқилиб тушса, юрак тилга кириб: «Ёмон йиқилмадингми, ҳеч қаеринг лат емадими, болам» деганига ишониш керак. Ҳа, оналаримиз ана шундай олийжаноб, меҳр-мурувватли қилиб яратилганлар.

Буни қарангки, шундай зот оқ сут бериб, вояга етказган фарзанди томонидан ҳақорат қилинса ёки тан жароҳати олса қонун уни оддий бир фуқаро сифатида ҳимоялайди. Бизнингча, онага етказилган жароҳатни жарима ёки қамоқ жазоси билан кетказиб бўлмайди. Бунинг учун маҳалла-кўй олдида фарзанд шундай изза қилиниши керакки, у қилмиши учун бир умр пушаймон бўлиб юрсин, виждон азобида қийналсин.

Алп қоматли, дилбар йигит шу муштипар она туфайли ҳаётда борлиги, не азоб-уқубатлар эвазига бир парча этдан катта бўлганини унутиб қўйган бўлса ҳайф, бундай ўғилга!

Саъдулла ШОДИЕВ.

Ёдномалар

ИККИНЧИ УМР

⊙ **Бугун машҳур бастакор Сулаймон Юдаков ижодининг мухлислари «Баҳор» давлат концерт залига уни хотирлаш, истеъдодига яна бир карра таъзим қилиш учун йиғиладилар. Санъаткор ҳаёт бўлганида 75 ёшга кирар эди.**

ҲАР ГАЛ «Майсаранинг иши» комик операси ёдимга тушганда Карим Зокировнинг Мулладўсти, Михаил Давидовнинг Ҳидояти, Саодат Қобулованинг Ойхони, Саттор Ярашевнинг Чўпони, Ҳалима Носированинг Майсараси кўз ўнгимдан ўтади. Шу тенгсиз опера қўшиқчилари ҳар гал саҳнага чиққанида томоша зали қарсак, олқишлардан янграрди. Ушбу қарсаклар айни пайтда машҳур композитор, Ўзбекистон халқ артисти, Иттифоқ Давлат ҳамда Ҳамза номли Ўзбекистон Давлат мукофотлари совриндори Сулаймон Юдаков шарафига янграётгандек эди.

Сулаймон Юдаков ижодида кантата-ораториялар катта ўрин эгаллайди. «Ғалаба», «Менинг Ватаним», «Мирзачўл», «Алёр», «Муборакбод», «Ўзбекистон» сингари ҳар томонлама етук мусиқа асарларининг биринчи ўзига хос белгиси — бу уларнинг ўзбек миллий чолғу асбоблари жўрлигида янграшидир.

Сулаймон Юдаков ижодининг чўққиси бу сўзсиз юқорида эслаганимиз «Майсаранинг иши» комик операсидир. Айтиш мумкин, бу опера композиторнинг ўз қўли билан тиклаган нурамас ҳайкалидир. Ушбу опера 1989 йилда ўзининг ўттиз йиллигини нишонлади.

Бир далилга эътибор берайлик. Биргина Алишер Навоий номли академик Катта театр саҳнасида у 300 марта қўйилди, 100000 томошабин келиб кўрди.

«Майсаранинг иши» комик операси бунчалар узоқ умр кўришининг боиси — унинг халқ санъатининг бетакрор оҳанглари билан йўғрилганлигидадир! Нафақат Ўрта Осиёдаги республикалар аҳли, балки Москва, Уфа, ҳатто, Фарангистон, Польшадаги санъат ихлосмандлари ҳам «Майсаранинг иши»дан огоҳ бўлишди.

Сулаймон Юдаков яна бир ниҳоятда хайрли ишга қўл урган эди: у халқимизнинг севимли қаҳрамони Хўжа Насриддин ҳақида «Насриддиннинг ёшлиги» балетини яратди. Лекин негадир у, мана йигирма йилдан ошди ҳамки, саҳна юзини кўролмаётибди. Ўзбекистон композитор — бастакорлари уюшмаси раиси Аҳмад Жабборов билан бир суҳбатда у киши шундай деган эди:

— Сулаймон Юдаковнинг Хўжа Насриддин ҳақидаги балети кечаю кундуз саҳнада ўйналса ҳам, томошабин аримайди. У росмана миллий балет деб ўйлайман.

Ким билсин, Сулаймон Юдаковнинг тили билан айтганда «Насриддин афандининг юбилейи бўлган куни балет ҳам ўйналса керак».

Сулаймон Юдаковни кўрган-билганлар бастакорнинг хушчақчақ киши бўлганлигини эслашади. Унинг ҳаётсевар табассуми, у яратган шўх, дилбар қўшиқлардан, саҳна асарларидан таралиб тургандек...

Толиб АБДУЛЛАЕВ.

Яқинда бутун жаҳондаги спорт аҳлини яшин тезлигида тарқалиб катта шов-шуварларга сабаб бўлган кутилмаган хабар ларзага солди: 12 йил давомида АҚШнинг энг кучли профессионал баскетбол клубларидан бири — «Лейкерс»да зўр муваффақият билан ўйнаган машҳур баскетбол юлдузи Ирвинг Мэджик Жонсон қонидан ОИТС (СПИД) хасталиги вируси топилди. Оғайнилари шуни таъкидлашдики, Мэджик деярли барча ўйинлардан сўнг ёш қизлар гуруҳида кўнгилхушлик қилар, оила қуришга эса шошилмасди. Мана, оқибати...

Ҳа орттирилган иммунитет танқислиги синдроми — ОИТС хасталигини қирғинбарот урушлару, зилзилалар, сув тошқинларию атом қирғинининг гувоҳи бўлган асримизнинг энг катта ва даҳшатли кулфати десак янглишмаймиз. Зеро, буюк кашфиётлар даври бўлган ҳозирги замонда ҳам инсониятни аждаҳодек юта бошлаган ушбу балога ҳали малҳам топилганича йўқ. Лекин афсуслар бўлсинки, ўтган қисқа вақт ичида хасталик дунёнинг деярли барча бурчакларига ўз тўрларини ёйди. Аниқроғи, шу йил 2 февралгача бўлган маълумотга кўра жаҳоннинг 160 мамлакатида ОИТС билан оғриган 323379 бемор қайд этилган. 18 миллионга яқин кишилар эса вирус ташувчи ҳисобланади. Бу кўрсаткичнинг ҳар куни 5000 атрофида кўпайиб бораётгани эса аҳволнинг нақадар оғирлигидан далолат беради. Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг тахминларига кўра 2000 йилда вирус ташувчилар сони 40 миллион, ОИТС билан хасталанганлар эса 10 миллионни ташкил этиши кутилади. Минг афсуски, на ёшни, на масофа ва на жинсни танлайдиган XX аср

1 декабрь—Бутун дунё ОИТСга қарши кураш куни

АСР ЎЛАТИДАН САҚЛАНИШ МУМКИНМИ?

ўлатининг нафаси бизнинг республикамиз ҳудудига ҳам етиб келди. Куни кеча шаҳримиздаги бир қанча турли касбдаги кишилар билан суҳбат ўтказганимиздан сўнг маълум бўлдики кўпчилик жамиятимизга катта офат келтираётган ушбу хасталик ҳақида ҳатто оддий маълумотга ҳам эга эмас экан. Республикамизда ушбу соҳада анча ишларни амалга оширган моҳир шифокор, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги жумҳурият ОИТСнинг олдини олиш ва унга қарши кураш марказининг бош шифокори, республика давлат санитария бош врачининг ўринбосари, олий категориядаги шифокор-эпидемиолог Олим Ёқубов билан суҳбатимиз ҳам ОИТСнинг белгилари, унинг олдини олиш ва бу борада республикамизда қилинаётган ишлар хусусида бўлди.

* * *

— Олим Ёқубович, ОИТС хасталиги ҳақида қисқача маълумот берсангиз.

— Орттирилган иммунитет танқислиги синдроми касаллигининг қўзғатувчиси ретровируслар ҳисобланади. Улар соғ одамга асосан касалликка чалинган ёки шу вирусни ташиб юрувчи кишидан жинсий алоқа йўл билан, ҳомиладор аёлдан болага она қорнида эканлигида ҳамда қон ва унинг маҳсулотларида вирус мавжуд бўлса уни қуйиш пайтида ўтади. Фоҳишалар, гиёҳвандлар ва бесоқолбозлар кўпинча шу касалликка чалинишади. Сабаби, нотаниш кишилар билан пала-партиш жинсий алоқалар, гиёҳвандларнинг қайнатилмаган шприцлардан кўпчилик бўлиб умумий фойдаланиши касалликнинг ўчоқлари ҳисобланади.

— Хасталик қандай кўринишларда намоён бўлади!

— ОИТСнинг асосий белгиси — бу тананинг турли қисмларида жойлашган лимфатик безларнинг катталашувидир. Без сабаби аниқланмаган ҳолда шишса, бир ойга яқин дори-дармонларнинг нафи тегмаган ҳолда кишининг ҳарорати кўтарилиб, ичи кетса, тана вазнини йўқотса ОИТСдан гумон қилган ҳолда шифокорга мурожаат қилиш зарур. Хасталик кўпинча сурункали зотилжам касалликлари кўринишида ўтади. ОИТСни тўла даволаб бўлмайди. Ҳозирда ишлатилаётган энг кучли дори бу АҚШда чиқадиган азитотимидиндир. Касалликни бутунлай даволаш учун дори организмга уч томонлама таъсир кўрсатиши лозим. Азитотимидин эса фақат вируснинг ривожланишини вақтинча тўхтатиб туриши мумкин, холос.

— Маълум бўлишича, республикамизда ҳам ушбу хасталикка чалинган 24 нафар киши аниқланган экан. Улар кимлар ва ҳозир қандай даволанишяпти!

— Ҳақиқатан ҳам 1987 йилдан бошлаб 24 нафар вирус ташиб юрувчилар аниқланган бўлиб, шулардан 16 таси чет элдан олийгоҳларимизга келиб ўқиётган ва ишлаётган хориж фуқаролари эди. Уларни зудлик билан ўз юртларига қайтариб юбордик. Қолган вирус ташувчи шахсларнинг ҳаммаси тиббиёт назорати остида, профилактик кўрикдан ўтиб туришибди. Уларга бир марта фойдаланиладиган игналар бепул берилмоқда. Шу йил 14 июнда Ўзбекистон Республикаси ОИТС билан касалланишнинг олдини олиш тўғрисида қонун қабул қилди. Унда билиб туриб касалликни бошқаларга юқтирган шахсларнинг жавобгарликка тортилиши ҳақида ҳам моддалар бор.

Мен шу ўринда юрагимни анчадан бери ўртаб келаётган фикрларни айтмоқчи эдим. Ҳамманинг саломатлиги ўзининг қўлида. Аввалambор ҳар бир киши ўзини муҳофаза қилиши керак. Бунинг учун доимо покиза юриш, нотаниш шахслар билан алоқада бўлмаслик даркор. Ички ишлар вазирликлари томонидан гиёҳвандлар, фоҳишалар, бесоқолбозлар каби хавфли гуруҳдаги шахсларнинг рўйхатлари ОИТСга қарши кураш марказларига ўз вақтида топшириб борилиши керак. Яшаш жойининг тайини бўлмаган кишилар қатъий назорат остига олиниши керак. Ёшлар ўртасида тарбиявий ишларни кучайтириш асосий ишлардан биридир. Мактабларда ўқитувчилар хасталик оқибатлари ҳақида суҳбатлар ўтказиб туришса нур устига нур бўларди. Соғлиқни сақлаш халқ таълими вазирликлари махсус адабиётлар чоп этишни кучайтириши зарур.

— Касалликни даволашдан кўра унинг олдини олган маъқул. ОИТСнинг бедаво дард эканлигини ҳисобга олганда эса айниқса бу муҳимдир. Республикамизда ОИТСнинг олдини олиш учун нима ишлар қилиняпти, қанча хуфия текширув пунктлари ва лабораториялар мавжуд!

— ОИТС билан касалланишнинг олдини олиш тўғрисидаги қонунга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Давлат ҳаракат дастури лойиҳаси тузилди. Унга кўра республикамизда ОИТСнинг олдини олиш ва унга қарши кураш марказлари ва хасталикни текширувчи лабораториялар тармоғини вужудга келтириш, уларни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, моддий-техника базасини кучайтириш мўлжалланган. Ҳар бир вилоятда ва Тошкентда шифохона, поликлиника ва лабораториялардан иборат ОИТСга қарши кураш марказлари қурилиши режалаштириляпти. Бу ишлар тезда амалга оширилмаса, лабораториялар хориждан олинадиган ускуналар билан жиҳозланмаса хасталикнинг олдини олиш ва даволаш анча мушкул аҳволга тушиб қолади. Ҳозирнинг ўзида республикамизда 14 та марказ бўлиб, уларнинг қошида лаборатория, хуфия текширадиган хонаси билан диспансер, аҳолини эпидемиологик текшириш ва ташкилий-услубий бўлимлар фаолият кўрсатмоқда. Ҳозиргача Ўзбекистонда 6 миллиондан ортиқ аҳоли ОИТСга қарши текширилди ва юқорида айтганимиздек 24 нафар вирус ташувчи киши аниқланди. Натижада бошқа одамларга ОИТСнинг юқмаслиги чораси кўрилиб қанча-қанча одамларнинг соғлиқлари сақлаб қолинди.

— Хуфия текширув қай йўсинда амалга оширилади! Келган кишиларнинг манзилгоҳлари ёзиб олинмаса, зарур бўлиб қолса уларни қандай қилиб топиш мумкин!

— Биз ушбу оғир хасталик билан оғриган кишиларнинг қадрини ерга урмай, ҳуқуқларини ҳар томонлама ҳимоя қилишимиз лозим. Бунинг учун уларнинг шахсиятлари сир сақланади. Бу ҳақда давлат лойиҳа дастурида ҳам ёзилган. Шу сабабдан хуфия текширувга келган ҳар бир кишига махсус номер белгиланади. Эртасига натижани билиш учун у марказга қўнғироқ қилади. Қон натижаси мусбат бўлса, биз уни қайтадан текшириш учун яна бир бор таклиф қиламиз. Бемор эса ўзининг келажагидан хавфсираган ҳолда албатта келади, чунки у даволаниши керак.

— Иложи бўлса шаҳримиздаги лабораториялар ва хуфия текширув хоналарининг манзилгоҳлари ҳақида батафсилроқ тўхталсангиз.

— Марҳамат. Лабораториялар ОИТСнинг олдини олиш шаҳар ва республика марказида, Юнусободдаги кўп тармоқли болалар касалхонаси қошида, В. П. Чкалов номидаги Тошкент тайёрасозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси тиббиёт санитария қисмида, шаҳар қон қуйиш станциясида, қон қуйиш илмий-текшириш илмгоҳида жойлашган. Хуфия текширув хоналари эса шаҳар ва республика маркази қошида, вилоят ва шаҳар тери-таносил диспансерларида, Ленин районидаги 1-поликлиника ҳузурида ташкил этилган. Бундан ташқари ҳар бир вилоят марказий касалхоналари ҳамда Тошкентдаги 1-шаҳар шифохонаси, микробиология ва эпидемиология илмгоҳида, 12-туғруқхоналарда вирус ташувчилар учун бир нечтадан бўш ўринлар ажратилган.

Суҳбат охирида шундай демоқчиман: республикамизда миграция жараёни катта. Келиб-кетадиганлар кўп. Бу касалликнинг кўпайишига олиб келиши мумкин. ОИТСга қарши курашни умумхалқ ишига айлантириш керак. Шунинг учун нопок шахслар, гиёҳвандлар, фоҳишаларга қарши биргаликда курашишимиз лозим. Яшаш жойининг тайини бўлмаганлар учун ҳам аниқ чора-тадбирлар белгилаш лозим. Аниқ диагноз қўйиш учун лаборатория ва марказларнинг моддий-техника базасини кучайтириш ҳамда хориждан замонавий асбоб-ускуналар олиш учун маблағ, валюта ажратилиши керак. Чунки хасталикни қанча вақтли аниқласак, унинг тарқалишининг ҳам олдини олган бўламиз. Ҳар бир шифохона, поликлиникада тиббиёт жиҳозларининг стерилланишини кучли назорат остига олиш керак. Ана шундагина ОИТСнинг тарқалиш хавфидан қутилдик, деб эркин нафас олишимиз мумкин.

Суҳбатдош Дилшод ИСРОИЛОВ.

Ўтмишдан садо

ҚАЛДИРҒОЧ БИЙ КИМ ЭДИ?

ХАЛҚ оғзаки ижодида Тўла бий ҳақида бизгача етиб келган жуда кўп тарихий ривоятлар ва эртак-ҳангомалар ҳозир ҳам халқ орасида кенг тарқалган. У Чимкент, Туркистон ва Тошкент шаҳрида иморатлар солиш ишига бош-қош бўлган. Айниқса, унинг бошчилигида XVIII асрда солинган Эски шаҳардаги «Тўла бий (Қалдирғоч) мақбараси» шу кунгача сақланган.

Тўла бий ёшлигидан арабча ўқиб савод чиқарган. Ёшлигидан халқининг оқинлик-нотиқлик санъатидан таълим олган. Қозоқ халқининг уруғбошиси бўлиб қолмасдан, бутун қозоқ элининг давлат раҳбарига кўтарилган одам.

«Халқ айтса, тўғри айтади» деганларидек, у ўз замонининг донишманди бўлган. Жамбулда туғилган бўлса-да, умрининг кўпи Тошкент атрофида, Жийдали Бойсун ерида, Сир бўйида ўтган, Ленгер, ҳозирги Тўлабий деган жойда вафот этган. Васиятига кўра жасади ўзи ўн икки йил ҳукмдорлик қилган Тошкент шаҳрига Юнусхоннинг қабри ёнига қўйилган. У ерда унинг номига ўрнатилган катта мақбара «Тўлабий (Қалдирғоч) мақбараси» деб аталади.

Тўла бий ёшлигидан ўткир зеҳнли, сўзга чечан бўлган экан. Бир куни отаси Алибек бийга икки даъвогар маслаҳатга келиб, биринчиси «Қирдан қувиб келиб, инидан тортиб олган тулкимни, бу киши «меники» деб бермаяпти» дейди. Иккинчиси эса «Юнги ўссин деб боқиб юрган тулким эди, унинг устига ер ҳам, ин ҳам меники, демак тулки ҳам меники» дейди. Бу даъвогарларнинг арзини эшитгандан сўнг, Алибек бий уларни ўн уч яшар боласига рўпара қилади. Тўла эса бу пайтда бир новдани от қилиб яна биридан қамчи ясаб далада «ҳайт чув чув»лаб ўйнаб юрган экан. Унга даъволарини баён қилишгач бола: «Тулки эркак бўлса сеники» дейди биринчи даъвогарга, «Урғочи бўлса сеники» дейди иккинчисига. Боланинг «қозилигига» тушунмаган арзчилар яна Алибек бийга юзланишади. «Тўлажон тўғри айтган, — дейди ота. Тулкининг эркаги туз сақлайди, урғочиси ин сақлайди. Тулки эркак бўлса сенинг қирдан қувиб келиб, инига киритганинг тўғри, тулки сенга тегади, агар урғочи бўлса, ер эгасига — сенга тегади».

Тўла бий қалмиқ босқинчиларига қарши курашга қардош қозоқ хонликларини қорақалпоқ, қирғиз ҳамда ўзбек халқлари билан бирлаштирган. У қозоқ халқининг ўзаро ҳамда бошқа қардош халқлар билан биродарлик, дўстлик алоқаларини юксалтиришини орзу қилган ҳукмдор эди. Тўла бий қонли урушларнинг олдини олган, ўзаро аҳил бўлиб яшашга катта куч сарфлаган дипломатдир. Биз уни қадимги Афина нотиғи Демосфен ва Рим нотиғи Марк Тулий, Цицеронларга тенглаштирамиз. Афсуски, унинг ҳоким синфлар, қозоқ хонлари, бий ва бўлисларини ўзаро қонли урушларсиз тинчлик йўли билан битимга, дўстликка руҳлантирувчи сўзлари қоғозга тушмай унутиб юборилган.

Ҳозир Чимкент вилояти Ленгер райони Тўлабий номи билан юритилади. Тошкент ва Чимкент атрофидаги қозоқ ва ўзбеклар Тўла бийнинг исмини атамасдан бугунга қадар «Қалдирғоч авлиё», «Қалдирғоч бий» деб келишади. Сабаби, қалмиқ босқинчилари бостириб келганда элини, ерини сақлаб қолиш учун Тўлабий ҳийла (тактика) ишлатади. Қалмиқ аскарбошиси уйини ташлаб кўчиб кетмаган Тўлабийга ҳайрон қолиб унинг кочмагани сабабини сўраганида донишманд шундай жавоб қилган: «Бу йил уйимга бир қалдирғоч ин қурган эди. У оламни сув босганда одам ҳамда барча жониворлар ҳаётини сақлаб қолган, илонга одам боласининг ем бўлиш хавфи туғилганда гўдакни ҳимоя қилган қуш эди. Мен ўз бола-чақамни ҳимоя қилиб, яхшилик қилган қушнинг уясини бузиб кета олмадим».

Буни эшитган қалмиқ аскарбошиси «Бу авлиё экан» деб унинг ўзига ҳам, элига ҳам тегмабди. Ривоят қанчалик тўғри ё нотўғрилигини айтиш қийин. Бироқ бошқа қозоқ элатларига қараганда Тўла бий юрти босқинчиликда қирғинга учрамагани ҳақиқат.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ.

Тантана эгалари ва меҳмонларнинг фикрига кўра Ўзбекистон ногиронлар жамиятининг байрами ногиронларга меҳр-шафқат кўрсатиш ҳамда бу борада вужудга келган муаммоларни ҳал этишда сидқидилдан кўмаклашиш руҳида ўтди. Агар Халқлар дўстлиги саройида бўлиб ўтган кечанинг бошида меҳмонлар орасида кўплаб кузатувчилар ўтирган бўлса, тантананинг ўрталарига келиб уларнинг аксарияти жамиятнинг сафдошлари ва дўстларига айландилар. Ўзбекистон ногиронлар жамиятининг сўзга чиққан фаоллари нутқларини гулдурос қарсаклар билан қўллаб-қувватлаш бунинг ёрқин далилидир. Бу ерда ўтирганлар ногиронлар жамияти ҳисобига кўплаб пул маблағлари ўтказган меҳнат жамоалари, ташкилотлар ва жамиятларни ҳам қарсаклар билан кутиб олдилар. Масалан, Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий таъминот вазирлиги «Протезист» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси билан бирга янги жамиятни ривожлантиришга 52 минг сўм, «Тошкент» товар биржаси — 20 минг сўм, Ўзбекистон карлар жамияти — 10 минг сўм, «Труд» ишлаб чиқариш кооперативи — 5 минг сўм, «Прогресс» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси — 2 минг сўм, республика соғлиқни сақлаш вазирлиги — 3 минг сўм, Туркистон ҳарбий округи — 10 минг сўм, В. П. Чкалов номидаги Тошкент тайёрасозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси — 15 минг сўм ажратди. Яна кўплаб корхона ва ташкилотлар бу хайрли ишга ўз улушларини қўшдилар.

СУРАТЛАРДА: учрашувдан лавҳалар.

Рустам Шарипов суратлари.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

ГАП ЁШДА ЭМАС

ПАСКАЛЬ геометрияга оид дарсликлар билан танишмасданоқ Евклид геометриясидаги ўттиздан ортиқ теоремани таърифлаб ва исботлаб берди. 15 ёшида у конус кесимига оид илмий ишини эълон қилдирди ва юздан зиёд янги теоремалар исботини топди.

* * *

АМЕРИКАЛИК машҳур тош кўтарувчи (штангачи)нинг қизи — Фемми Стеффорд, шубҳасиз, жаҳон бўйича энг ёш паҳлавон ҳисобланади. Отаси тош кўтариш билан шуғулланган пайтида Фемми ўзининг анча ёш бўлишига қарамай унга тақлид қилиб, гантель (икки учи юмалоқ тош шаклидаги қўл гимнастика асбоби) кўтара бошлади. Шу йўсинда мушаклари бақувватлашиб, у 9 ёшида 115 кг тошни кўтарадиган бўлди. Ваҳоланки, ўзининг оғирлиги 23 кг, бўйи — 121 см. Бу — ўз вазнидан 5 марта ортиқ юкни кўтара олди, демакдир (жаҳон рекордчилари эса ўз вазнига нисбатан 2 марта кўп кўтара олишади).

* * *

1972 ЙИЛИ Бразилиянинг «Гран Алемон» циркида 4 ёшли бола—Корлитонинг ботирлиги барчани ҳайратда қолдирди. У баҳайбат ва қўрқинчли йўлбарс устига миниб чавандозлик қилди. Онаси тайёрлаган бу бош ва хавфли номернинг ягона ижрочиси Корлито эди. 11 ёшида у энг ёш, жаҳонда ягона йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи (бўйсундирувчи) бўлди.

* * *

1967 ЙИЛИ Канадада марафон масофага югуришда илк бор 13 ёшли қиз ҳам иштирок этди. Торонтолик бу қиз — Морин Уилтон марафонда қатнашган жами 28 катта ёшли спортчининг 22 нафарини ортда қолдириб, маррага олтинчи бўлиб етиб келди. Мусобақадан кейин унинг саломатлигини текшириб кўришган шифокорлар қойил қолишди. Чунки Морин катта ёшли эркак спортчиларга нисбатан ўзини анча яхши ҳис этарди.

* * *

МАШҲУР немис мусаввири Альбрехт Дюрер Эразм Роттердамс ва бошқа кўплаб замондошлари портретларининг муаллифидир. Дюрернинг 13 ёшида чизган «Автопортрет»и жаҳон санъати хазинасидан жой олди.

* * *

1884 ЙИЛИ Ғарбий Германиянинг «Алтхов» цирки афишаларида Лулу номи пайдо бўлиши биланоқ, билетлар талаш бўлиб кетарди. У Европада (бутун дунёда бўлиши ҳам эҳтимолдан холи эмас) энг ёш масхарабоз эди. Отаси, онаси, ҳатто акалари ва опалари ҳам масхарабозлар бўлмиш Лулу саҳнада юксак маҳорат билан одамларни кулдира бошлаганида 4 ёшда эди.

Худойназар ЖУМАНАЗАРОВ тайёрлаган.

ЯНА БИРИНЧИЛАР ҲАҚИДА

⊙ ЎЗБЕКИСТОНДА дастлабки ишчилар дорилфунуни 1927 йил Тошкентда очилган. Унинг режа-иқтисод, хўжалик раҳбар ходимлари ва муҳандислар тайёрловчи бўлимлари бор эди.

⊙ БИРИНЧИ ишчилар куллиёти (рабфак) 1919 йил Туркистон халқ дорилфунуни қошида очилди. Ўша йили куллиётда 100 нафар ўқувчи таълим олган.

⊙ ЎЗБЕКИСТОН ишчи-қишлоқ мухбирларининг 1-қурултойи 1926 йил ноябрь ойида ўтказилган.

⊙ ЭЛЕКТРОХИМИЯ соҳасидаги илк тадқиқотлар 1935 йилда ўтказила бошланди. Кўпгина суюқ аралашмаларнинг электр ўтказувчанлиги ўлчанди, баъзи металлардаги электролиз жараёнларнинг кинетикаси текширилди.

⊙ САМАРҚАНДДА фаолият кўрсата бошлаган «Темирйўлчилар клуби» республикамиздаги биринчи клуб муассасаларидан биридир. 1919 йилда Тошкентдаги «Биринчи май» ва «Қизил тонг» корхоналарида ҳам клублар очилган.

⊙ ЙИГИРМАНЧИ йиллар ўрталарида Тошкентда биринчи марта унча катта бўлмаган «Ўртоқ» қандолатчилик фабрикаси ташкил қилиниб, унда маҳсулотларнинг фақат бир неча тури ишлаб чиқарилди. Ҳозир Ўзбекистонда қандолат маҳсулотлари тайёрлайдиган 60 га яқин корхона ва цехлар ишлаб турибди. Шулардан энг йириги «Ўртоқ» ва Янгийўл шаҳридаги «Янгийўл» фабрикаларидир.

⊙ ЎРТА ОСИЁ геологиясини илмий асосда биринчи бўлиб геолог олим И. В. Мушкетов ўрганди. У Туркистон ўлкаси геологияси билан мукаммал танишиб, унинг биринчи геологик ва тектоник схемасини тузди.

⊙ КАТТАҚЎРҒОН сув омбори («Ўзбекистон денгизи») республикамизда биринчи бўлиб барпо этилган сув омбори бўлиб, у Зарафшон водийсидаги табиий чуқурликда қурилган.

Шавкат САЪДИЕВ тайёрлади.

Муҳаррир ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ.

ТВ

Ҳафталик кўрсатувлар

ТВ

Душанба, 2

● УзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қимматбаҳо совға», «Қора куён». Мультфильмлар.
18.30 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
19.00 «Тадбиркорлар».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Дўст билан обод уйинг».
20.20 «Меҳринг туфайли». Муталлибжон Зуҳриддинов ижросида дилрабо қўшиқлар.
21.00 «Ахборот».
21.25 Узбекистонда хизмат кўрсатган артист Гавҳар Матёқубова концерти.
22.35 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Тонг олдида». Бадиий фильм («Мосфильм»). 1-серия.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.30 Тижорат хабарлари. «Омад» программасига илова.
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 Узбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади...
20.25 Эстрада концерти.
20.50 «Утмишсиз келажак йўқ».
21.30 Москва. Информацион программа.
22.05 «Тошкент оқшоми: бугун ва эртага».
22.45 «Лаҳза». Хабарлар.
22.55 «Жўра Саркор». Бадиий фильм («Тожикфильм»).

● МТ
«Орбита IV»

7.00 «Тонг».
9.35 «Бажо келтираман». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театри фильм-спектаклининг премьераси.
11.50 Футбол шарҳи.
12.25 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Томдаги тешиклар нега керак?».
12.30 ТСН.
12.50 «Марафон-15».
13.50 «Телемикст».
14.35 «Ён дафтар».
14.40 «Бу сизга керакми!».
14.50 «Биржа учувчиси».
15.00 «Бу бўлган, бўлганди...».
15.30 ТСН.
15.50 «Мен 54 ёшга тўлганимда». Телевизион бадиий фильм («Союзтелефильм»).
17.15 Болалар соати (немис тили дарси билан).
18.15 «Бозор қонунларига биноан».
18.45 Футбол шарҳи.
19.15 «Бажо келтираман». Фильм-спектакль премьераси.
21.30 Информацион программа.
22.05 «Муаллифлик ойнаижаҳони».
00.05 Теннис. Дэвис кубоги. Финал. Франция—АҚШ терма командалари.
00.45 «Жовҳар» вокал гуруҳи ижро этади (Грозний шаҳри).
01.00 ТСН (сурдо таржимаси билан).
01.15 «ВИД»: «Мусиқа СПИДга қарши».
02.45 Бал рақслари. «1991 йил жаҳон супер-кубоги».

● МТ
«Дубль IV»

8.00 «Ишбилармон кишилар даври».
9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.15 Италъян тили.
9.45 «Бағишлов», Телефильм.
10.00 «Сибирь» рус халқ чолғулари оркестри ижро этади (Барнаул).
10.45 «Яна бир табассум». Фильм-концерт.
11.15 Мультфильмлар.
11.40 «Олий мартабаларда тасдиқланган». Россия байроғи.
12.00 Ҳужжатли фильм
12.10 «Россия меценатлари». Бахрушинлар.
12.30 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.00 Камера ўтмишни тадқиқ қилади. «Чаянолар юртига саёҳат».
14.00 Москва «Рус балети» театри артистларининг концерти.
15.25 Телефильмлар.
15.45 Жаҳон халқлари ижоди.

* * *

17.30 «Телевизион мусиқий абонемент».
18.15 «Ватан қанотлари». Илмий-оммабоп фильм премьераси. 4-фильм — «Икки тақдир. Хотиралар, мулоҳазалар...» («Союзтелефильм»).
19.15 Мансаб алифбоси.
19.30 «Республика» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси намойиш этади... «Бизнинг экспертиза».
19.45 «Қирралар». Бадиий-публицистик кўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 Телевизион «Адабий ўқув».
21.55 «Дўстларимнинг ажойиб фазилатлари». Анна Андреевна уйида. 1-қисм.
22.25 «Бешинчи ғилдирак». Бадиий-публицистик кўрсатув.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «Бешинчи ғилдирак» (давоми).

Сешанба, 3

● УзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 С. Раҳимов хотира совринини учун грек-Рим кураши бўйича Бутуниттифоқ турнири.
9.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Тележарида».
9.50 Такрорий фильмлар экрани. «Тонг олдида». Бадиий фильм. 1-серия.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Озодалик куни». Мультфильм.
18.20 «Меҳр ва мурувват».
18.55 «Дирижёр ҳикоя қилади».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Инсон ва қонун» почтасидан.
20.20 Узбекистонда хизмат кўрсатган артист Аҳмаджон Шукуров куйлайди.
21.00 «Ахборот».
21.25 «Спортлото».
21.30 «Мерос». Юсуф Сарёмий.
23.00 «Тонг олдида». Бадиий фильм. 2-серия.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

Ўқув кўрсатувлари

10.30 Физика. Спектрал асбоблар. Нурланиш ва ютилиш спектрлари.
11.00 «Овоз». Телефильм.
11.30 Жуғрофия. Шарқий Европа текислиги.

* * *

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Куз кундалиги».
19.30 «Оқ йўл!».
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Дўстлик меридиани».
20.40 «Огоҳ бўлинг: «СПИД».
21.30 Москва. Информацион программа.
22.05 «Кинонигоҳ».
23.55 «Пульс». Хабарлар.

● МТ
«Орбита IV»

7.00 «Тонг».

Финляндия
телевидениеси
таништиради:

9.35 «Ойна бўйича дизайнер». Ҳужжатли фильм.
10.00 «Анна Линса». Бадиий фильм.

*

11.30 Болалар соати (немис тили дарси билан).
12.30 ТСН.
12.45 «Алла». Телефильм премьераси (Бишкек).

* * *

14.10 «Телемикст».
14.55 «Ён дафтар».
15.00 «Иқтисодий агентлик».
15.30 ТСН.
15.45 Ольга Иванова сабоқлари.
16.00 «Дон Кихот ва Санчонинг тирикчилиги». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 1-серия.
17.05 «Болалар мусиқий клуби».
18.05 Мультфильм.
18.15 «Қизиқувчилар олами».
18.30 «Нуқтаи назар». Конверсия муаммолари.
19.00 ТСН.
19.15 «Ялта-91».

Финляндия
телевидениеси
таништиради:

19.30 «Ойна бўйича дизайнер». Ҳужжатли фильм.
19.55 «Анна Лииса». Бадиий фильм.

*

21.30 Информацион программа.
22.05 «Махфий уруш». Ҳужжатли фильм премьераси. 1-фильм — «Арафада» («Риск» киновидеостудияси, СССР Давлат киноси).
23.10 «Космос»даги учрашувлар. Эстрада программаси.
00.45 Халқ куйлари.
01.00 ТСН (сурдо таржимаси билан).
01.15 П. И. Чайковский. «Манфред». Москва Давлат симфоник оркестри ижро этади.

● МТ
«Дубль IV»

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.20 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.50 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.20 Мультфильмлар.
11.00 «Шафқат княгиняси». Ҳужжатли фильм.
11.20 «Рус маданияти ҳақида суҳбатлар».
12.00 «Бешинчи ғилдирак». Бадиий-публицистик кўрсатув (такрор.).
14.00 «Финишдан сўнг». Телефильм премьераси («Таллинфильм»).
14.30 Камер куйларидан концерт.
15.40 «Мен сизни севардим...».
16.10 Ритмик гимнастика.

* * *

17.45 Баянчилар дуэти В. Гайдуков ва С. Ларионов чалади.
18.00 «Она-замин ташвишида» туркумидан телефильм премьераси.
18.30 «Тадбиркорлик ва анъаналар».
18.45 «Киносаёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
19.45 «Узоқ Шарқ». Телекўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 Махсус тижорат хабарномаси.
21.15 Ҳужжатли фильм.
22.15 Мусиқий коллекция.
22.30 «Дўстларимнинг ажойиб фазилатлари». Анна ибодатхонада. 2-қисм.
22.55 «Очиғини айтганда».
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «Илк бор шундай ном билан...». Актриса Татьяна Ленникова.

Чоршанба, 4

● УзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 С. Раҳимов хотира совринини учун грек-Рим кураши бўйича Бутуниттифоқ турнири.
9.20 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.
10.05 Такрорий фильмлар экрани. «Тонг олдида». Бадиий фильм. 2-серия.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Мюнхаузеннинг саргузаштлари». Мультфильм.
18.30 Болалар учун. «Кичкинтой» устахонаси.
18.55 «Жамоат ташкилотларида».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик оқшоми».
20.30 Узбек куйларидан концерт.
21.00 «Ахборот».
21.25 «Камолот сари». Ш. Фозилжонова, У. Алиев.
22.05 «Шаҳарликлар». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

Ўқув кўрсатувлари

10.30 Биология. Ерда ҳаётнинг ривожланиш тарихи.
11.00 «Ёнингиздами, маэстро!». Телефильм.
11.30 Кимё. Олтингугуртнинг физик хоссалари.

* * *

«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Спринт».
19.35 Мусаввир Б. Жалолов.
20.00 «Канадалик киши». Бадиий фильм.
21.30 Москва. Информацион программа.
22.05 «02» тўлқинида».
22.20 «Театр учрашувлари».

● МТ
«Орбита IV»

7.00 «Тонг».

Финляндия
телевидениеси
таништиради:

9.35 «Ўрмон ҳайкалтарошлари». Ҳужжатли фильм.
10.05 «Паром». Телевизион бадиий фильм.

*

11.05 «Қизча циркда». Мультфильм.
11.30 «Болалар мусиқий клуби».
12.30 ТСН.
12.45 Молдова «Флуераш» халқ куйлари оркестрининг концерти.

* * *

14.25 Биржа янгиликлари.
14.40 «Ён дафтар».
14.45 «Шерик».
15.15 «Савдо растаси». Тижорат хабарлари.
15.30 ТСН.
15.45 Камер куйларидан концерт.
16.15 «Дон Кихот ва Санчонинг тирикчилиги». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 2-серия.
17.25 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.25 «Қизиқувчилар олами».
18.40 Саратовда бўлиб ўтган XIV Бутуниттифоқ телефильмлар фестивалининг совриндор фильмлари. «Пластилин» («Союзтелефильм»).
19.00 ТСН.
19.15 «Келажак ҳақида хотиралар».

Финляндия
телевидениеси
таништиради:

20.00 «Ўрмон ҳайкалтарошлари». Ҳужжатли фильм.
20.30 «Паром». Телевизион бадиий фильм.

*

21.30 Информацион программа.
22.05 «Махфий уруш». Ҳужжатли фильм премьераси. 2-фильм — «Оқибат».
23.05 А. С. Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейида декабрь оқшомлари.
01.00 ТСН (сурдо таржимаси билан).
01.15 «Жонга роҳат пиво».

● МТ
«Дубль IV»

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.15 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.45 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.15 Менеджерлар мактаби.
10.45 «Рикэ-хохолок». Мультфильм.
11.05 Ю. Нагибиннинг муаллифлик кўрсатувлари. «Н. Лесков».
12.00 Санъат усталари. «З. Гердт таклиф этади».
12.45 Фольклор. Номаълум маданият. 3-кўрсатув.
13.30 «Очиғини айтганда».
14.00 «Делегатскаядаги музей».
14.30 «Эстрада кўзгусида». М. Муромов.
15.10 Поэзия. М. Цветаева.
15.55 «П. И. Чайковский. Йил фасллари». Телефильм.

* * *

17.15 «Радуница» ансамбли ижро этади.
17.30 Билимдонлар учун машқ.
18.00 Менеджерлар мактаби.
18.30 «Учрашувдан сўнгги учрашув».
19.00 Криминал хабарлар.
19.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.30 Муаллифлик қўшиқлари концертида.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 «С. Ходорович ва бошқалар».
21.30 «Сафсаталар».
21.55 «Дўстларимнинг ажойиб фазилатлари». Аннушка боғда. 3-қисм.
22.30 Россия телевидениеси премьераси. «А. Сахаровнинг ташвиш ва умидлари». 1-қисм.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «А. Сахаровнинг ташвиш ва умидлари». 2-қисм.

Пайшанба, 5

● УзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Дўстлик ришталари».
9.05 Такрорий фильмлар экрани. «Шаҳарликлар». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Туғилган кун». Мультфильм.
18.25 «Чорвадор».
18.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Оила». «Узбектелефильм» премьераси.
20.10 «Давр ва сиёсат». Жумҳурият банклари раҳбарлари билан очиқ мулоқот.
21.00 «Ахборот».
21.25 Узбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади...
21.40 Хоразм телевидениеси ва радиоси мақом дастасининг концерти.
22.35 «Мовий тоғлар ёки ҳақиқатдан узоқ воқеа». Бадиий фильм («Грузия-фильм»).
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II
«ТОШКЕНТ»
СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Бу оқшомда» кўрсатуви.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.
21.30 Москва. Информацион программа.
22.05 Биржа янгиликлари.
22.20 «Кинонигоҳ».
23.55 «Пульс». Хабарлар.

● МТ
«Орбита IV»

7.00 «Тонг».
9.35 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
10.35 «Московия» ёшлар ансамбли билан учрашув.
11.15 «Чўчқабоқар». Мультфильм.
11.35 «Ҳамдардлик». Телефильм премьераси. 1-фильм (Ереван).
12.30 ТСН.
12.45 ИИВ маълумотларига кўра...
13.00 С. Прокофьев. «Монастирда ўқилган никоҳ». Операдан парчалар.

* * *

14.15 «Телемикст».
15.00 «Иқтисодий агентлик».
15.30 ТСН.
15.45 «Бугун ва ўша пайтларда».
16.15 «Дон Кихот ва Санчонинг тирикчилиги». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 3-серия.
17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.25 ИИВ маълумотларига кўра...
18.40 ТСН.
18.55 «Ибодат». Телефильм премьераси («Союзтелефильм»).
20.05 МТ экранида биринчи марта. «Айбсизлик презумпцияси». Бадиий фильм («Ленфильм»).
21.30 Информацион программа.
22.05 Бош муҳаррирлар клуби.
22.55 «Торонтодаги мўъжизалар». Ҳужжатли фильм.
23.15 В. А. Моцарт туғилган кунига бағишланган концерт.
01.00 ТСН (сурдо таржимаси билан).

● МТ
«Дубль IV»

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.20 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.50 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.20 Рус тили.
10.50 «Гулдаста». Мультфильм.
11.10 «Енгиш. Микеланджело Буонаротти». Пластик драма театри.
12.00 «Жданов Сталин паноҳида».
12.45 «Асраб, авайла».
13.35 «Россия ва дунё». Чехословакия бизнесменлари — Россия бизнесменларига.
14.00 «Дилбар аёллар». Фильм-концерт.
15.10 «Вахтадагилар». Телефильм.
15.30 «Кўҳна Элладa рақслари».
15.50 Ритмик гимнастика.

* * *

17.45 «Биргаликда куйлайлик, дўстлар».
19.45 «Қирралар». Бадиий-публицистик кўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 «Вестник» Зальцбургда». Юрий Башмет ва унинг «Москва солистлари» камер оркестри». 1-фильм.
21.55 РСФСР Олий Кенгашининг сессиясида.
22.25 «Бешинчи ғилдирак». Бадиий-публицистик кўрсатув.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «Бешинчи ғилдирак» (давоми).

Жума, 6

● УзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
9.20 Такрорий фильмлар экрани. «Мовий тоғлар ёки ҳақиқатдан узоқ воқеа». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Медуза нимани эшитди!». Мультфильм.
18.20 «Яхшидан боғ қолади».
18.50 «Келажагимиз — мактабда».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Эсдалик учун дастхат». Ҳожиакбар Нурматов.
20.20 «Маърифатнома».
21.00 «Ахборот».
21.25 Биржа янгиликлари.
21.40 «Аёл қалби наволари». Мусиқий кўрсатув.
22.40 «Пушаймон». Бадиий фильм («Узбекфильм»).
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

Ўқув кўрсатувлари

10.30 Зоология. Сувда ва қуруқда яшовчиларнинг кўпайиши, ривожланиши ва келиб чиқиши.
11.00 «Одамлар менга қўшиқ ҳадя этишди». Телефильм.
11.30 Биология. Оқсиллар биосинтези.

* * *

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ*

● МТ
«Орбита IV»

7.00 «Тонг».
9.35 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.35 «Шалом». «Алия» яҳудийлар мусиқа ансамбли билан учрашув.
11.05 Мультфильмлар.
11.35 «Ҳамдардлик». Телефильм премьераси. 2-фильм.
12.30 ТСН.
12.45 «Виктор — ғолиб». Ҳужжатли фильм.

*Душанбедан Тожикистон телевидениеси программалари дастури ўз вақтида узатилмаганлиги сабабли кўрсатувлар тартиби эълон қилинмаяпти.

* * *

14.25 Биржа янгиликлари.
14.55 «Ён дафтар».
15.00 «Бридж». Телебиржа.
15.30 ТСН.
15.45 Стадионда концерт.
16.15 «Дон Кихот ва Санчонинг тирикчилиги». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 4-серия.
17.25 «Инсон. Табиат. Жамият».
17.40 Болалар учун фильм. «Шумтаканинг найранглари».
18.50 «Антреприза» студияси таништиради.
19.00 ТСН.
19.15 «Туманлар, кўллар ва анъаналар юрти» (Шотландия).
19.50 «Инсон ва қонун».
20.35 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
21.30 Информацион программа.
22.05 «ВИД» таништиради.
00.05 «Менинг Осиём». Телефильм (Бишкек).
00.30 ТСН (сурдо таржимаси билан).
00.45 Профессионаллар ўртасида олти кунлик халқаро велосипед пойгаси.
01.25 «ВИД» таништиради (давоми).

● МТ
«Дубль IV»

8.00 «Ишбилармон кишилар даври».
9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.20 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.50 Инглиз тили. «АҚШ оила альбоми».
10.20 Мультфильмлар.
10.50 Билимдонлар учун машқ.
11.20 «Адам Смит бойлиги дунёси».
12.00 «Лапшедром». Воронеж Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
13.05 «К-2» таништиради.
13.50 Ислоҳотлар кабинети Россия телевидениесида РСФСР Қишлоқ хўжалиги вазири В. Н. Хлистун билан суҳбат.
14.00 «Кўприк». Телефильм.
14.50 «Степ оҳангларида сайр». Фильм-концерт.
15.45 «Ока дарёси юқорисидаги уй». Полонево музей-чорбоғи.
16.15 «Шарқий Сибирь». Киножурнал.

* * *

17.15 «Карамзиннинг қайтиши».
18.00 «Вертикаль». «Россия камдан-кам тушимга киради». Ҳужжатли фильм.
18.35 «Адам Смит бойлиги дунёси».
19.15 «Менга сўз беринг!».
19.25 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.40 «Учинчи авлод». Катта йўлдан бозор сари.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 «Иккинчи Рус инқилоби». Олти серияли ҳужжатли фильм премьераси. 5-серия (Би-Би-Си).
22.00 «Большой театр Америкада».
23.00 РСФСР Олий Кенгашининг сессиясида.
23.30 Хабарлар.
23.50 Фил Донахью кўрсатуви. «Бир эркак ва унинг олти маҳбубаси».

Шанба, 7

● УзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Саломат бўлинг!».
9.30 «Элга хизмат: талаб ва таклиф».
10.00 «Қувноқ стартлар». Узбекистон ва Қирғизистон командаларининг учрашуви.
10.55 Комил Аваз. «Жаҳаннам азоблари». Хоразм вилояти театрининг спектакли.
12.35 Узбекистон Давлат телерадиоси хизмат кўрсатган хор жамоасининг концерти.
13.00 «Замандас» (қозоқ тилида).
14.00 «Ёлғиз ўзи из қувлади». Бадиий фильм. 1-серия.
15.25 Фарғона олий таълим билимгоҳи — 60 ёшда.

* * *

18.00 «Алдаркўса ва бой». Мультфильм.
18.15 Усмирлар учун. «Тенгдошлар».
18.55 «Сиҳат-саломатлик».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Хотира». Узбекистонда хизмат кўрсатган артист Асқар Убайдуллаев.
21.00 «Ҳафтанома».
22.00 «Бузоқ йили». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:

11.05 «Динозаврнинг тухуми». Телефильм. 11.35 Спорт кўрсатувлари. 12.20 «Камалакни бўйсундирган киши». Телефильм. 13.00 «Оба дурмуши». Қишлоқ меҳнаткашлари учун кўрсатув. 14.00 «Соврасна». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

* * *

17.05 «Туркманистон — серқуёш киношаҳри», «Чўпоннинг дўсти». Ҳужжатли фильмлар. 17.25 Инглиз тилини ўрганамиз. 17.55 Янгиликлар. 18.05 «Тенгдошлар». 19.15 Ашхобод шаҳар К. Сейитлиев номли маданий-оқартув техникуми талабаларининг концерти. 20.00 «Туркманистон». 20.15 Кичкинтойлар, сизлар учун. 20.30 «Туйдук». Хидир Аллануров. «Туркман миллий ўйинлари». Ҳужжатли фильмлар. 21.00 «Туркманистон». 21.30 Москва. Информацион программа. 22.05 «Едиген». Адабий кўрсатув. 23.20 «Биз сени севамиз, театр». Ҳужжатли фильм.

● МТ
«Орбита IV»

7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 Мультфильмлар.
8.00 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
9.00 «Ҳайвонот оламида».
9.45 ТСН.
10.00 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
10.30 «Здоровье».
11.00 «Инсон институти».
11.45 «Бурда моден» таклиф этади...».
12.15 Фигурали учиш. СССР чемпионати. Хотин-қизлар. Ихтиёрий программа.
13.00 «Илҳом манбалари». «Менинг Кижим».
13.30 «Бонг».
14.45 «Янги номлар». Мусиқий кўрсатув.
15.30 ТСН.
15.45 Атлетизм. Халқаро турнир.
16.30 Режиссёр А. Калик фильмлари. «Севмоқ» («Молдова-филм»).
18.15 «Экологик хроника».
18.30 «Рок-сабоқ».
19.35 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси. 23-серия.
20.00 МТ экранида биринчи марта. «Шаҳризоданинг охирги туни». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
21.30 Информацион программа.
22.05 «Петерс-поп-шоу».
23.10 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».
01.40 ТСН (сурдо таржимаси билан).
01.55 Профессионаллар ўртасида олти кунлик халқаро велосипед пойгаси.

● МТ
«Дубль IV»

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
8.45 Ҳужжатли фильм.
9.05 «Осойишталик-9».

*

10.05—11.30
УЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ
«ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
«Дўстлик экрани».

*

11.30 «Чистие прудидаги уй».
13.25 «Уз қўнғироқхонаси».

*

13.40—16.20
УЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ
«ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
«Умид» (уйғур тилида).
«Ғарбга саёҳат». Видеофильм. 8—9 сериялар (уйғур тилида, ХХР маҳсулоти).

*

16.20 «Оқ қарға».
17.20 Мусаввир Мария Белькевич.
17.45 «Деҳқонларга таалуқли масала».
18.15 Супер ўйин. «Омад кулиб боққанда». Саралаш тури.
18.25 Параллеллар. «Кўнгилочар ўйинлар». 2-қисм.
18.55 «Булгаков теварагида». 2-кўрсатув.
19.40 «Познер ва Донахью». АҚШдан ҳафталик кўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 Махсус тижорат хабарномаси.
21.15 Кино кишилари. «Евгений Габрилович: Севги изҳори».
22.30 «Елена ва Сергей» (Владивосток).
23.00 РСФСР Олий Кенгашининг сессиясида.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 Криминал канал. «Мутлақо махфий».
00.45 «Олий мода санъати».
01.25 Эстрада кўрсатувлари.

Якшанба, 8

● УзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Фақат қизлар учун».
9.45 «Устод». Спорт кўрсатуви.
10.20 «Актёрлар ва роллар». Бухоро вилояти театрининг актёри Шамсиддин Йўлдиев.
11.35 «Чет тили — халқаро ҳамкорлик воситаси».
12.05 Раъно Аннаазарова ва Комилжон Раҳимов концерти.
12.35 «Ёлғиз ўзи из қувлади». Бадиий фильм. 2-серия.

*

18.00 «Кора ... найлак». Мультфильм.
18.15 Болалар учун. «Табиат алифбоси».
18.45 «Соғолда акс этган дунё». Телефильм.
19.00 «Мушоира».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Уч, тўрт...». Манзарали фильм.
20.00 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
21.00 «Ахборот».
21.25 СССР халқ артисти Наби Раҳимов таваллудининг 80 йиллигига бағишланган кеча.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

БИШКЕК КЎРСАТАДИ:

9.05 «Мен даданнинг ўрнида бўлсам». Мультфильм. 9.35 Қирғизча сўзлашишни ўрганамиз. 9.55 Сенинг эртакларинг, кичкинтой! 10.15 «Баластан». 11.05 «Оспурум».

* * *

18.05 «Бэленел, Мяунел ва чўчқа боласи». Мультфильм. 18.20 Эълонлар. 18.25 А. Зарифьян. Қўшиқлар, шеърлар, мулоҳазалар. 19.20 «Эне тилим—эне сутум». Адабий-мусиқий телетанлов. 21.20 «Саломатлик». Киножурнал. 21.30 Москва. Информацион программа. 22.05 Кечки видеосалон. «Тоғлардаги ўлим». Бадиий фильм.

● МТ
«Орбита IV»

8.30 Ритмик гимнастика.
9.00 ТСН.
9.30 «Спортлото» тиражи.
9.35 «Сиз яратган бир...».
9.50 «Эрта саҳарлаб».
10.35 «Ватан хизматида».
11.25 «Тонг юлдузи».
12.25 «Саёҳатчилар клуби».
13.25 «Далаларда». Деҳқонлар учун кўрсатув.
14.10 «Можайск қалъаси». Ҳужжатли фильм премьераси.
14.30 «Бир-бирига». (Бир-бирига ўхшаш одамлар танлови). Дам олиш кўрсатуви.
15.30 ТСН.
15.45 Евпаторияда халқаро болалар театр фестивали.
17.00 Тхэквондо. СССР чемпионати.
17.15 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Даҳшатли нур» (Аргентина).
17.20 «Халқаро панорама».
17.50 «Пластилиндан ясалган типратикан». Мультфильм.
18.00 «Ҳаёт кузи».
18.15 Эфирда бевосита мулоқот. Украина Президенти.
19.00 Екатерина Шаврина куйлайди.
19.35 «Уолт Дисней таништиради...».
20.25 «Бу жуда зўр-ку, шеф». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия (Чехословакия).
21.30 Информацион программа.

Телевизион спорт
оқшоми

22.05 Фигурали учиш. СССР чемпионати. Эркин ракс. Танаффус пайтида — ТСН (сурдо таржимаси билан).
23.15 Фигурали учиш. СССР чемпионати. Жуфт бўлиб учиш. Эркин программа.
00.10 Профессионаллар ўртасида олти кунлик халқаро велосипед пойгаси.

*

01.50 «Джаз портретлари». «Лидер» ансамбли (АҚШ).

● МТ
«Дубль IV»

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.45 Ҳужжатли фильм.
9.45 Спорт кўрсатуви.
10.45 Мусаввир Сергей Панасенко.
11.25 «Илья Ластёв импровизациялари».
12.05 «Рязань томошалари». Қўғирчоқлар фестивали.
12.35 «Овунчоқлар». Киев қўғирчоқ театрининг спектакли.
13.15 «Камера ўтмишни тадқиқ қилади». «Бир намойиш хроникаси».

*

14.25—18.50
УЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ
«ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
Цири! Цири! Цири!.
«Авлодлар». Немис маданий маркази ҳақида ҳикоя.
Тантанали хайрия кечаси. Санъат усталари, қизиқчилар ва ҳажв усталари, яккахонлар иштирок этадилар. В. И. Ленин номли Халқлар дўстлиги саройидан ёзиб олинган.
Ёшлар «Сонсун» рок ансамблининг концерти.

*

18.50 Миллий баскетбол уюшмаси профессионал клублари ўртасида баскетбол бўйича чемпионати.
19.50 «Петербург могиканлари». С. Юрский «Кюхля» спектаклида.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 «Иккинчи Рус инқилоби». Олти серияли ҳужжатли фильм премьераси (Би-Би-Си). 5-серия.
22.00 Деҳқонларга таалуқли масала. «Ризқ-рўзимиз— дон ҳақида».
22.30 «К-2» таништиради.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «А» программаси. «Петерс-поп-шоу».

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Эълонлар ва тижорат хабарлари Узбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни эълонлар бўлими қабул қилади. Маълумотлар ва эътирозлар учун телефон: 33-81-42.

Узбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни, 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

78.478 нусхада чоп этилади. Нашр кўрсаткичи 64690. Буюртма 6283. Босмага бериш вақти 11.30. Босмага берилди 12.20. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10